S. BARTHELEMY

UNDER SVEN[S]KT VÄLDE.

AKADEMISK AFHANDLING
SOM MED TILLSTÅND AF
VIDTBERÖMDA FILOSOFISKA FAKULTETENS
I UPSALA
HUMANISTISKA SEKTION TILL OFFENTLIG GRANSKNING FRAMSTÄLLES
AF

E. O. E. HÖGSTRÖM,
FILOSOFIE LICENTIAT AF NORRLANDS NATION.

Å LÄROSALEN N:o IV
LÖRDAGEN DEN 24 NOV. 1888
P. V. T. F. M.

UPSALA 1888.
ALMQVIST & WIKSELLS BOKTR.-AKTIEBOLAG.

Förord till den elektroniska utgåvan

Ett exemplar tillhörande Harvard College Library har scannats av Google Books och anpassats för Projekt Runeberg i augusti 2012.

De källor, jag anlitat för min afhandling: S. Barthelemy under svenskt välde, äro till allra hufvudsakligaste del den i Riksarkivet befintliga s. k. Barthelemysamlingens handskrifter.

Rättelse:

Sid. 1 rad. 2 uppifr. *står:* 121,14 qv.-kilom., *läs:* 21,14 qv.-kilom.Ön S. Barthelemy, som är en af de minsta af de små Antillerna, upptagande endast en yta af 121,14 qv.-kilom., omges af öarne S. Martin, Saba, S. Eustache, S. Christophe och Barbuda. Öns östligaste punkt ligger på 17° 53 n. b. och ungefar 45° v. om Ferro.

Barthelemy koloniserades 1648 af fransmän Sundler: Geografiskt Lexikon.. År 1653 öfvergick ön jemte flera andra vestindiska öar, såsom S. Christophe och S. Croix, genom köp i Malteserriddarnes händerFalkenstein: Geschichte des Johanniter-Ordens.. Men dessa vanskötte den fördelaktiga affar, de härmed gjorde, till den grad, att de snart sågo sig nödsakade att afstå från de omtalade öarne, som då köptes af Frankrike. På detta sätt kom S. Barthelemy 1665 under franskt välde, hvarunder ön oafbrutet förblef till 1784, då den blef en svensk besittning.

Det var på sin italienska resa, som Gustaf III förvärfvade denna ö. På återvägen från Italien besökte han nämligen Paris, och här afslöts en traktat, hvarigenom Frankrike afträdde Barthelemy och dess dependentier till Sverige.

I en skrifvelse af den 8 Juli 1784 underrättar Gustaf den hemmavarande regeringen derom, att han medgifvit

fransmännen rättighet till en entrepot i Göteborgs hamn, hvaremot Frankrike afstått en redan 1741 erhållen förmån att som upplagsort för franska varor använda Wismar, hvaraf franska handlande dock ej skola hafva begagnat sig, och dessutom till Sveriges konung och krona öfverlemnat ön S. BarthelemyBarthelemysamlingen (1 tomen)..Den 7 Mars 1785Rapport af detta datum från Rayalin. synes ön faktiskt hafva kommit i svenskarnes händer. Den öfverlemnades då af S. Barthelemys och S. Martins ståthållare, chevalier de Durat, i baron S. M. Rayalins vård. Rayalin blef nu öns förste svenske guvernör. Doktor Fahlberg blef guvernementssekreterare, S. Thunborg blef svensk prest på ön, och garnisonen stod under befäl af P. H. Rosenstein.

Då Barthelemy blef svensk koloni, te sig dess förhållanden i en mörk dager. Hela invånareantalet uppgick blott till 739 personer, hvaraf 458 voro hvita — fransmän, engelsmän och holländare — och 281 negrer. Den odlade jorden på ön var visserligen god, men befann sig i händerna på 9 jordbrukare. Taflans ljusaste punkt var den förträifliga hamnen — le CarenageChevalier de Durat: Observation sur l'Isle de S. Barthelemy..

Rayalin klagar öfver, att omkostnaderna derute i början varit stora, men säger sig på samma gång hysa godt hopp, att kolonien i framtiden skall bära sigRapport af 20/5 1785..

Det danska justitierådet och handelsagenten Willman, som synes af svenska regeringen hafva blifvit vidtalad att yttra sig om de vestindiska förhållandena, hvartill han på grund af sin stora handel i de vestindiska farvattnen var synnerligen lämplig, ger i ett längre utlåtande en bild af ställningen på Barthelemy strax efter föreningen med Sverige samt föreslår ock medel, hvarigenom densamma kan upphjelpas och förbättrasPromemoria af 8/10 1785.. Öns omkrets var liten, folknummern låg, och produkterna få. Fiske, kalkbränning och boskapsskötsel voro invånarnes vigtigaste näringsgrenar. Af socker och bomull samt öns öfriga produkter kunde ön på sin höjd utskeppa 4 laster årligen. Någon egentlig marknad för sina produkter kunde ej Sverige få derute, om ön stängdes för främlingar. Willmans åsigt är derför, att de grundsatser, staterna på denna tid i allmänhet tillämpade på sinakolonier, i det främmande magters fartyg äfven i fredstid vägrades tillträde, ej här äro användbara. Exempel på afvikande från dessa maximer hafva förut förekommit, i det kolonier, som ej sjelfva burit sig, af sina moderstater gjorts till frihamnar. På detta sätt hafva säten för en blomstrande handel skapats, hvarpå Antillernas frihamnar, S. Eustache och S. Thomas äro goda bevis. Der-för bör ock Barthelemy förses med frihamnsrättigheter.

I denna promemoria har Willman, som synes hafva varit i besittning af för sin tid vidsträckta vyer på handelns område, fastat svenska regeringens uppmärksamhet på det medel, som sedermera under gynsamma yttre förhållanden skulle bevisa sig mägtigt att göra Barthelemy till en liten guldgrufva för svenska staten. Som vi sedan skola få se, blef nämligen just den omständigheten, att svenska regeringen gaf Barthelemy karakteren af frihamn *), att främmande magters handel här på neutral mark frigjordes från annorstädes tryckande bojor, den kraftiga häfstången till koloniens lifliga. uppblomstring under flera årtionden.

Vid 1785 års slut hade folkmängden växt till 950 personer, hvaribland 542 voro fria och 408 slafvar. Den svenska besättningen på ön uppgick, då både befäl och manskap inräknades, till en styrka af 56 man 2).

Handeln omgafs på denna tid fortfarande af hämmande skrankor. Så brukade handeln på vissa utländska orter ingalunda vara hvarje medborgare fri och öppen, utan lades i stället i händerna på privilegierade kompanier.

Detta blef ock här i Sverige fallet med den handel på Vestindien, som naturligtvis skulle uppstå genom för-värfvandet af en koloni i de vestindiska farvattnen.

Ett vestindiskt kompani upprättades nu härför, liksom Sverige sedan 1731 hade ett ostindiskt.

J) Genom kongl, kungörelsen af 7/9 1785 inrättades å Barthelemy en Porto Franco.

2) Rayalins rapport af ,2/12 1785.Mellan detta vestindiska kompani och guvernören öfver Barthelemy delades magten på ön *). Ar 1786 den

31 Oktober utfärdade Gustaf III från Upsala för sagda kompani privilegier på 15 år, räknade från den 1 Januari 1787, att idka sjöfart och handel på S. Barthelemy och öfriga till Vestindien hörande öar samt Norra Amerika.

Härvid skulle följande vilkor iakttagas — naturligtvis dock med den inskränkning att de skulle träda i bakgrunden för de särskilda bestämmelser, andra magter, som kunde ega besittningar i dessa trakter, hvarmed vestindiska kompaniet kunde komma i beröring, med afseende på samfärdseln med dessa besittningar kunde hafva fastslagit. Den fond, som var behöflig för kompaniets upprättande, skulle samlas genom aktieteckning. Kompaniet får tillåtelse att bruka, befrakta och utsända så många fartyg, som dess handel kan tarfva. Dess fartyg hafva rätt att föra svenska statens flagga och vimpel. Blir kompaniet under sin sjöfart och handel föremål för kränkningar och förolämpningar, bemyndigas det att på hvad sätt som helst söka skaifa sig upprättelse och att sätta våld mot våld samt försäkras om svenska regeringens beskydd.

Kompaniets direktörer erhålla rättighet att till den vestindiska handelns fromma besluta sådana reglementen och förordningar, som ej öfverskrida de gränser, privilegierna uppdraga, och skola dessa reglementen och förordningar ega samma gällande kraft, som om de af kongl, majestät stadfästats. Direktörerna till- och afsätta kompaniets högre och lägre betjening. Vidare beklädes kompaniet med en viss judiciell myndighet. Dess hufvud-kontor ligger i Stockholm. För varor, som föras från den ena hamnen till den andra inom riket, befrias kompaniet från all landtull, och för de varor, som komma utifrån, från sjötullen. De varor, som utföras till Barthelemy, skola på dertill af direktionen bestämd tid ut-tagas ur kompaniets magasin och på offentlig auktion försäljas. Kompaniet får rätt att uppbära svenska statens inkomster af ön, som tull-, hamn-, pass-, vågpengar samt kapitationsafgiften och inkomsterna af saltkrikorna. Deremot åligger det detsamma att förbättra hamnen och saltkrikorna och aflöna de embets- och tjenstemän, som i och för den allmänna ordningens upprätthållande och rättsskipningen erfordras. Men regeringen åtager sig underhållet af guvernör och garnison, hvaremot kompaniet afstår en fjerdedel af ofvannämda inkomster.

Byggnaderna på ön öfvertagas och underhållas af kompaniet, om de ej direkt höra till guvernementet och garnisonen. Slutligen säger oktrojen uttryckligen, att ingen kan komma i åtnjutande af kompaniets förmåner, om han ej ingår i detsamma.

Af samma datum, som den oktroj hvars hufvudinne-håll vi nu anfört, är ock det första reglementet angående ön Barthelemys styrelse och förvaltning. Häri stadgas först rörande guvernörens befogenhet, att han har att ombesörja allt, som står i samband med öns försvar, att han för befäl öfver den på ön förlagda svenska garnisonen och den milis, som kommer att upprättas bland invånarne, samt att han enligt särskild instruktion sköter de förhållanden, hvari ön kan komma att invecklas gent emot främmande magters befälhafvare i de vest-indiska farvattnen *).

Vidare förordnar 1786 års reglemente, att alla ju-stitie-, polis- och ekonomieärenden skola upptagas och afgöras af en konselj, bestående af 8 personer. I konseljen presiderar guvernören som ordförande. De sju öfriga ledamöterna äro 1) vestindiska kompaniets förste man på ön, som under titel af intendent står i spetsen för dervarande hufvudkontor, 2) en justitiarie, som tillika för protokollet i konseljen, 3) den äldste af kompaniets assistenter på ön, 4) 4 af öns ständiga invånare bland dem sjelfva valda personer.Svenska lagar och förordningar skola i lagskipnings-och ordningsmål vara konseljens rättesnöre. Dock må äfven nödig hänsyn tagas till de bruk och sedvänjor, som förut förefinnas på Barthelemy. Konseljen eger rätt att besluta och tillämpa nya förordningar, som tills vidare hafva gällande kraft. De skola dock underställas kongl, majestäts ompröfning. Alla domar skola genast verkställas. Dock bildas härifrån undantag af de brottmål, som gå å ära och lif, samt de civilmål, hvari värdet af det omtvistade stiger till ett visst högre belopp. I båda dessa fall underställes domen en sista instans i Sverige. Konseljen är beslutsmässig, om fem ledamöter närvara och i besluten deltaga. Likväl måste för alla vigtigare måls afgörande alla ledamöter vara tillstädes.

Öns drätsel handhar och besörjer kompaniet genom de tre första ledamöterna af konseljen. Dessa till- och afsätta å kompaniets vägnar tull- och uppbördstjenstemän.

Guvernören ålägges att gifva kompaniet all den handräckning, det kan behöfva.

Enligt detta reglemente var det egentligen endast den militära magten, som stod till guvernörens fulla förfogande. På alla öfriga frågor utöfvade vestindiska kompaniets embetsmän ett bestämmande inflytande. Ju-stitiarien Johan

Norderling, som sedermera blef svensk guvernör på ön, uttalar 1788 som sin åsigt*), att det vore lugnare och bättre, om det militära öfverväldet utbyttes mot ett civilt, och den af konglig majestät förordnade konseljen komme till stånd. Han påpekar särskildt den fara, som kunde uppstå för ön och kompaniet, om en illasinnad guvernör finge all magt i sin hand.

Den 24 Januari 1789 församlades första gången Bar-thelemys konselj 2). Ordförande var då vice guvernören P. H. Rosenstein, som redan 1787 tyckes hafva beklädt denna post. Vidare voro närvarande Johan Norderling och 4 af öns egna invånare. Dessa senare hade tillsatts

*) Memorial af 27/12 1788.

2) Rapport af 24/x 1789.på det sätt, att vice guvernören utsett dem bland de 8 kandidater, som öns befolkning gett det högsta röstetalet.

Att äfven andra åsigter om nyttan af 1786 års reglemente hystes på ön, visar en skrifvelse af 1790 *), hvari framhållas de olägenheter, som kunna uppstå deraf, att konseljen vore domför, om 5 ledamöter vore närvarande. Häraf kunde nu följa, att kompaniets tre embetsman, om de vore på en gång närvarande i konseljen, satte allmänt väl å sido för enskildt intresse och öfver-röstade de två andra. För detta onda kunde endast rådas bot på det sätt, att det bestämdes, att konseljen i alla ärenden af ekonomisk eller administrativ art skulle bestå af 7 personer, kompaniets embetsmän inräknade. Detta förslag föranledde ej till någon åtgärd från regeringens sida, utan 1786 års reglemente fortfor att gälla till 1805.

Det är omöjligt att med stöd af de handlingar, som stått mig till buds, ge någon fullständigare skildring af Barthelemys historia under den första tiden efter föreningen med Sverige. Guvernörernas rapporter äro högst knapphändiga och ofullständiga, och det är först, sedan man kommit in på 1800-talet, som ett klarare ljus börjar sprida sig öfver öns förhållanden. För denna tid måste jag inskränka mig till att gifva några spridda drag.

Rosenstein får den 3 Februari 1790 tillstånd att återvända till Sverige, och Carl Fredrik Bagge blir i hans ställe förordnad att vara kommendant på ön, hvil-het på denna tid, då hufvudsakligen den militära magten låg i guvernörens hand, är liktydigt med guvernör. Samtidigt konstitueras på vestindiska kompaniets begäran E. Röhl till dess agent i Vestindien (== intendent efter 1786 års reglemente)2).

1791 omtalar Bagge i sina rapporter, att guverne-mentssekreteraren Fahlberg upprättat en jordebok öfver ön och en karta öfver Barthelemy och S. Martin. Den

1) "Pro memoria" af 17/9 1790.

2) Barthelemysamlingen (23 tomen).franska revolutionsyran hade redan börjat gripa omkring sig på de franska öarne i de vestindiska farvattnen. En hop “patrioter" hade ock kommit öfver till Barthelemy och der börjat uppvigglingsförsök. Invånarne hade deraf blifvit något anstuckna, så att de börjat visa ohörsamhet mot öfverheten. Så t. ex. nekade de att förbättra vägarne på ön, föregifvande att de redan voro i nog godt stånd. Ställningen var ej riktigt lugnande, helst som den svenska garnisonen sammansmält till 23 man, hvaraf de flesta voro gamla och sjukliga. Med anledning bäraf begär Bagge förstärkning af nytt och stridsdugligt manskap *).

1792 upprepar Bagge samma klagovisor. Nu hade han derjemte råkat i delo med vestindiska kompaniets agent, Röhl, som å kompaniets vägnar gjorde anspråk på åtskilliga hus och tomter i Gustavia2), hvilka Bagge anser tillhöra svenska staten. Huru denna tvist afgjor-des, upplysa ej Barthelemy samlingens papper.

Röhl inberättar i flera skrifvelser för 1793 till kanslikollegium, att kaperierna i de vestindiska farvattnen tagit en vildsint fart. Öns och kompaniets fartyg uppbringades och konfiskerades af engelsmännen. Röhl hade emot dem yrkat på fasthållandet af 1780 års “neutrala Handels- och Navigationsconvention* (= den väpnade neutraliteten af 1780), men utan framgång, ty engelsmännen påstodo, att de aldrig antagit dess vilkor, och att personer af hvilken nation som helst, hvilka handlade med de franska besittningarne, förverkade fartyg och last. Röhl fruktar derför, att det hopp, man hyst, att Barthelemy skulle under skyddet af Sveriges neutralitet uppblomstra som sätet för en liflig transitohandel, ej skall gå i fullbordan.

Från år 1794 hafva vi ett talande bevis på det ofog, England bedref till sjös. Vestindiska kompaniet köpte

*) Barthelemysamlingen (1 tomen).

2) Gustavia blef efter Barthelemys förening med Sverige namnet på dess enda stad.nämligen af svenska regeringen 3,000 centner krut och afsände dermed fartyget Neptunus till Barthelemy, hvarest krutet skulle försäljas. Men Neptunus uppbringades på vägen af ett engelskt fartyg, och krutet förståldes i England. Kompaniets direktion gjorde då anspråk på försäljningssumman under påstående att krutet ej varit af-sedt för Englands fiender. Huru denna tvist bilades, har jag mig ej bekant.

År 1795 den 17 November erhöll Georg af Trolle förordnande att öfvertaga C. F. Bagges kommendantsplats. De enda aktstycken, jag sett af honom, röra sig deromkring, att engelsmännen uppbringat och konfiskerat fartyg, tillhörande invånarne på Barthelemy.

Åren 1798—1799 är Dreyer vestindiska kompaniets agent på ön. I vidlyftiga skrifvelser till kanslikollegium redogör han för koloniens ställning. Engelsmän och fransmän drifva alltjemt sitt ofog i de vestindiska farvattnen, och svenska fartyg bli ofta offer för kapares roflystnad. Talrika bevis härpå anföras. Dreyer begär derför, att svenska regeringen måtte till dessa farvatten utsända ett armeradt fartyg, som kunde skydda öns skepp *). Han afråder från expeditioner från Sverige under dåvarande kritiska förhållanden, ty om man ock lyckades få igen 'det en gång kondemnerade, kunde det hända, att det fölle i händerna på den nations fiende, som först kon-demnerat det, och i sådant fall ansågs den senare kon-demneringen laglig. 1799 hade kaperisystemet nått sin spets. Kapare kryssade beständigt utefter koloniens kuster och snokade efter fartyg. Derför rådde den största osäkerhet i handeln. En omständighet, som gjorde ställningen ännu mera kritisk, var att man fruktade, att amerikanarne skulle lägga embargo på alla i amerikanska hamnar befintliga fartyg. Detta skulle blifva den mest tryckande hämsko på den vestindiska handeln, och Barthelemy, som inom egna gränser ej hade någon tillgång

) Svenska regeringen utsände ock 1798 kutterbriggen Huzaren, som likväl ej fick konvojera "mellan öarne".på lifsmedel och saknade fartyg, som kunde gå till Europa, och derför vore hänvisadt till att hemta sina lifsmedel från Amerika, skulle råka i yttersta trångmål1). Som bevis på, till hvilka ytterligheter uppbringningarne och kondemneringarne gingo, anför Dreyer, hurusom en skeppare från Altona blifvit uppbringad vid snart sagdt alla engelska öar i Vestindien och visserligen gått fri, men dock nödgats betala så dryga rättegångskostnader, att han i sista uppbringningsorten nödgats afstå både fartyg och last. Men under all oro hade dock en massa främlingar tagit sin tillflykt till ön. Dreyer, som fruktar, att de åter skola lemna ön, om det blefve allmän fred, förfrågar sig angående lämpliga mått och steg för att hindra detta. Kolonin vore nämligen i behof af invånare, ty den vore ej hälften så odlad och befolkad, som den borde vara. Barthelemy var större än S. Eu-stache, och den senare ön hade dock före kriget stått i liflig blomstring. Vattenbristen var redan till största delen afhjelpt och kunde än vidare afhjelpas genom inrättande af cisterner. Hamnen var den bästa i Vestindien, och öns läge så godt som midt i den vestindiska arkipelagen synnerligt förträffligt, enär det lemnade fördel af vinden till de flesta öar. Öns “ krisis“ vore inne. Det gälde nu att vända den till sin fördel och draga nytta deraf.

Af den 18 April 1800 finnes ett längre utlåtande af Barthelemys konselj, hvari den på ett upplysande sätt redogör för kolonins tillstånd, hvilken tillväxt och förkofran den vunnit, och hvilka hinder varit i vägen för ytterligare framåtskridande, samt föreslår åtgärder, hvar-igenom dessa hinder skulle kunna undanrödjas 2). Konseljen påpekar, hurusom i följd af kriget mellan England och Frankrike och den deraf uppkommande osäkerheten i de krigförande magternas vestindiska besittningar många inflyttningar till Barthelemy skett, och folkmäng-

*) Det amerikanska embargot synes hafva stannat vid blotta hotet. a) Barthelemysamlingen (1 tomen).den sålunda betydligt ökats, samt handelsrörelsen tilltagit, men hurusom å andra sidan kriget haft ett för kolonin menligt inflytande, i det en mängd korsarer samlat sig i de angränsande farvattnen, uppbringat fartyg i öppna sjön samt till och med på kusterna och i hamnen kränkt neutraliteten. Enligt konseljens uppgift var invånarnes antal, då ön kom under svenskt välde 1785, 408 personer1). Detta antal hade 1793 ökats till 1,488, hvaraf staden Gustavia, då endast sparsamt befolkad, hyste 568 personer. I början på år 1800 hade folkstocken deremot växt till det betydliga antalet af öfver 6,000 personer, hvaraf 5,000 kom på Gustavias del. Gustavia var nu bebygd med

871 boningshus och hade

32 cisterner för upphemtande af nödigt vatten. Till bevis på handelns tillväxt anför konseljen, att under de tre senaste åren utgått i medeltal 1,330 fartyg om året, årliga varustocken i rörelsen representerat ett värde af 3 millioner piastres gourdes, och flere betydande handelshus upprättats.

Franska kaparne hade huserat värst till 1798. Men både före och efter denna tidpunkt hade engelsmännen i de vestindiska farvattnen spelat en för kolonins handel högst förderlig rol. Dessa senare försvarade sitt handlingssätt med åberopande af en uti 1661 års traktat mellan Sverige och England influten artikel, hvari “penningar och provision stämplas som contrabande". Dessa kaperier stegrade assuransafgifterna oerhördt, ja omöjliggjorde erhållandet af assurans, hvilket i sin ordning, då de flesta artiklar, som den talrika folkmassan behöfde, endast på andra orter kunde anskaffas, stegrade alla pris till ytterlighet. Dessa förhållanden anser konseljen vara hufvudorsakerna, hvarför kolonin oaktadt tillväxt af folkmängd och förkofran af handel dock ej tagit den fart och varit af den nytta för moderlandet, som kunnat

J) Denna uppgift torde val 'tendast åsyfta hvita fria — märk dock olikheten i de Durats observation.under gynsammare konjunkturer för sjöfarten påräknas. Sjöfarten tarfvade derför säkrare skydd.

Men som kolonin redan kostade moderlandet nog mycket, hade konseljen till ett folkvaldt utskott öfver-lemnat uppgörandet af ett förslag till beskattning, som skulle räcka till ej blott för bestridandet af vanliga utgifter, utan ock för uppgifna ändamål. Enligt konseljens på detta utskotts betänkande grundade slutförslag skulle följande fem afgifter påläggas Barthelemys invånare: 1) Kapitation eller personlig afgift, 2) grundskatt, som skulle erläggas per qvadratfot för alla tomter i Gustavia, 3) näringsskatt ’) — vissa borgerliga näringar, som ba-gare-, slagtareverksamhet skulle härifrån undantagas, 4) stämpelpappersafgift och tillfälliga afgifter 2), såsom för bouppteckningar, naturalisationsbref, slafvars manumission, sjöpass m. m. Vid barndop, begrafning och vigsel skulle ock afgifter erläggas. Dessa eller s. k. kyrkointraderna hade af konseljen provisionelt stadfästats, liksom ock näringsskatten å krogar, billarder, spelhus m. m. Öfriga föreslagna afgifter hänskjutas till konglig majestäts stad-fästelse. Konseljen hade uppgjort en ny taxa för tull-och hamnafgifter, hvarvid afseende fastats å bristen på lifsmedel och trävirke, hvarför införseltullen derå satts lågt, men utförseltullen högt.

Konseljen föreslår vidare, att som svenska undersåtar på Barthelemy skola utom dem, som der födas, räknas äfven de, som aflagt tro- och huldhetsed och på detta sätt förvärfvat naturalisation, att alla främlingar efter ett års vistelse på ön och derunder ådagalagt hedrande uppförande skola kunna erhålla naturalisation, och att alla, som sålunda ett år varit naturaliserade, skola, om de der jemte äro i besittning af en viss förmögenhet, förklaras för borgare.

Vidare förordas godkännande deraf, att staden låter representera sig af tvenne kårer: “ köpmannakpmitén och

1) Näringsskatten kallas ock allmänna taxeringsmedlen.

2) Dessa tillfälliga afgifter bära namn af konseljintrader.de älstes kammare Svenska garnisonen på ön borde bestå af 30 man. Följande ämbetsmän voro behöfliga: befalhafvare, hans sekreterare, en adjutant, en medicus, en pastor, en underofficer, justitiarien, notarius, stads-ingenieur, tullförvaltare, vågmästare, hamnmästare och en vaktmästare.

Öfver detta konseljens utlåtande af den 18 April 1800 afger kommerskollegiet sedan sitt utlåtande1). I likhet med konseljen anser kollegiet, att handeln är huf-vuddriffjedern till kolonins uppblomstring. Öns jordmån vore nämligen stenbunden, och under 5 å 6 månader rådde en brännande torka, ej afbruten af en enda regndroppe. Derför vore kolonin omöjlig för plantager. Blott odlingen af bomull hade i någon nämvärd grad krönts med framgång. Men Barthelemy vore medelpunkten i en rik arkipelag och hade derför af naturen fått sig anvisadt att egna alla sina krafter och tillgångar åt handel och sjöfart. Största fördelen kunde kolonin draga af sitt läge, om neutralitet kunde behållas, då krigets stormar rasade på alla sidor. Handlande skulle då fly dit för att finna en ort, hvarest de i lugn och utan tvång och dryga pålagor kunde idka sin rörelse. Men i en allmän fredstid skulle handeln så småningom aftyna, och näringarna försvinna från ett af naturen så missgynnadt ställe, isynnerhet om

dryga afgifter, förr i denna verldsdel och särskildt i en frihamn okända, påläggas. Enär man vid Barthelemys erhållande ansåg, att den enda vinst, man af ön kunde draga, var att derstädes kunna erhålla de amerikanska varor, som Sverige behöfde, eller som svenska köpmän på andra orter kunde afyttra, samt att bereda tillfälle till förmånligare afsättning af rikets egna produkter och tillverkningar, inrättades genom kongl, majestäts kungörelse af den 7 September 1785 å Barthelemy en Porto Franco, “hvarest alla slag varor skulle få uppläggas, föryttras eller derifrån till andra orter af-sändas med frihet för alla nationer att med sina fartyg så i krigs- som fredstider dit inlöpa, der lossa och lasta, samt med tillstånd för en hvar att sig derstädes nedsätta och handel och sjöfart idka under åtnjutande af fri reli-gionsöfning och alla fri- och rättigheter, som äro ön tillagda eller i framtiden kunna blifva det“. De personer9 som för skuld flydde från annan ort, skulle å ön förunnas en tioårig fristad. Man hade med dessa åt främlingar, som slogo sig ned på Barthelemy, beviljade stora fri-och rättigheter velat komma holländare och danskar att draga det kortare strået, då de i sina kolonier blott tagit ett halft steg i denna riktning. Kollegiets åsigt är, att ön, om den upphör att vara frihamn, snart skall nedsjunka till sin forna obetydlighet, åtminstone då den fransk-engelska krigslågan slocknat. Både Barthelemys konselj och vestindiska kompaniets direktion hade uttalat den mening, att portofrancofriheten endast blifvit för vissa år beviljad. Något stöd härför hade de dock ej i den kungörelse af 1785, hvarur denna frihet uppspirat. Möjligen hade ‘ de missuppfattat den deri förekommande bestämmelsen om gäldbundna flyktingars rätt till fristad på ön i tio år. Kommerskollegiet trädde nu i skarpaste opposition mot denna tolkning. Under sär-skildt betonande af den likhet, som förefunnes i S. Bar-thelemys och S. Eustaches förhållanden, då ju båda voro “kala klippor“, och den omständighet, att holländarne af S. Eustache dragit den rikaste vinst, enär kolonin varit frihamn, föreslår kollegiet kongl, majestät att för Barthelemy stadfästa frihandelsrätten.

I sådant fall skulle det ock visa sig onödigt att pålägga Barthelemys invånare de afgifter, som konseljen föreslagit. Hvad särskildt “ kapitationen “ beträffar, anser kollegiet, att dess införande skulle vara den värsta örfil åt de hvita. Endast slafvar betalade på andra öar en dylik skatt. Och “hvarje skymt af jemlikhet mellan dessa klasser" — utbrister kollegiet — “måste sorgfälligt undvikas". På egentliga näringar böra ej skattläggas. Främlingar böra ej erlägga lika stora afgifter som naturaliserade. Man bör i allt sitt görande vinnlägga sig om att locka främlingar till ön, och derför böra ej odrägliga bördor läggas på deras axlar. Ingen af de magter, som ega vestindiska kolonier, har vågat pålägga invånare i dessa kolonier afgifter, som varit på andra öar obekanta. Om handeln på Barthelemy slås i tryckande bojor och nedtynges af hård beskattning, upphör naturligtvis ock den förmån, Sverige dittills haft af kolonin, att dess handlande der fått vestindiska varor ur första hand, enär de på andra orter skola kunna säljas för billigare pris. Andamålet med de föreslagna af-gifterna — nämligen att skaffa svenska statsverket ersättning för dess utgifter i och för Barthelemy — kan vinnas, utan att nya pålagor blifva nödvändiga, så snart vestindiska kompaniets oktroj, som med 1801 utgår, ej vidare lemnar den väsentliga delen af inkomsterna åt kompaniet.

Det var ej småsmulor, som under den långa oktroj-tiden fallit i kompaniets händer. Enligt konseljens till dess förslag bifogade räkenskaper hade inkomsterna af ön åren 1787 —1800 utgjort 145,041 piastres gourdes och förmodades för 1801 uppgå till 35,874, hvadan kolonin afkastat 180,915 piastres under kompanits femtonåriga oktrojtid. Då berörde oktroj upphör, vinnes äfven stegring af statsinkomsterna i Sverige, enär kompaniet åtnjuter lindring i tull för till Sverige hemförda laster.

Enligt en konseljens ofvan anförda förslag af 1800 bifogad tablå gestaltade sig rörelsen i Gustavia på följande sätt: Der funnos 40 grosshandlare (vestindiska kompaniet hade 5 magasin), 3 skeppskramhandlande, 17 kramhandlandp, 17 hökare, 2 assuransmäklare, 8 värdshus och billiarder, 22 “krögare som försälja drickesvaror ur 1 urmakare, 6 bagare, 4 slagtare, 3 segelmakare, 3 guldsmeder, 1 grofsmed, 8 murare, 7 skeppstimmersmän, 9 hustimmermän, 2 snickare, 6 skräddare, 3 skomakare, 1 hattmakare, 1 modist, 6 chirurger, 5 skolor.En förteckning öfver inkommande och utgående fartyg har konseljen ock utarbetat för åren 1791 —1799. För 1791 uppgick antalet till 512, 1792 till 511, 1793 till 977, 1794 till 1,155, 1795 till 1,568, 1796 till 1,739, 1797 till 1,530, 1798 till 1,109, 1799 till 1504. Värdet af de varor, som förtullats 1799, uppgick till:

piastres gourdes. Inkommande laster i svenska fartyg från Sverige 36,578 d:o d:o från främ¬ mande hamnar.......

6,000 Inkommande laster i främmande europeiska far¬ tyg från Europa..... 124,324 Inkommande laster i alla nationers fartyg från Amerika eller vestindiska öarne .... 168,930 Summa piastres 335,832 Utgående laster i svenska fartyg, som gått direkt till Sverige..... 179,707 Utgående laster i svenska fartyg, som gått till främmande hamnar .... 26,000 Utgående laster som i främmande fartyg gått till Europa......... 305,775 Utgående laster i alla nationers fartyg till Amerika eller vestindiska öarne...........1,146,410 Summa piastres 1,657,892 Inkommande 335,832 Summa piastres gourdes 1,993,724. Man känner sig gripen af en rättvis förvåning, då man erfar, hvilka dimensioner, rörelsen i Grustavia, som 15 år tillförene knappt fanns till, antagit, och huru Bartfye-lemy, denna “kala klippa", lyckats uppsvinga sig till en framstående plats för handel och sjöfart, hvaromkring Europas och Amerikas flaggor året om svajade, och som i sitt sköte mottog och åter derifrån utsände rika laster af de båda verldsdelarnes produkter.Att de af konseljen enligt utlåtandet af den 18 April 1800 föreslagna, men af kommerskollegiet afstyrkta pålagor verkligen erlades af Barthelemys invånare, styrkes af en af justitiarien Bergstedt till svenska regeringen aflåten promemoria af 1803*). Stämpelpappersafgiften bildade till en början ett undantag 2).

År 1801 drabbades Barthelemy af en svår olycka3). Kyssland, Danmark, Sverige och Preussen hade 1800 upp-lifvat 1780 års väpnade neutralitet, och detta förbund till sjöfartens skydd blef naturligtvis en nagel i ögat på England. För att skilja Danmark derifrån var det, som engelsmännen gjorde sitt bekanta anfall på Köpenhamn. Men äfven mot Sverige intog England en afgjordt fiendt-lig hållning, Den 20 Mars 1801 lade nämligen engelsmännen utan att vara invecklade i krig med Sverige helt enkelt beslag på Barthelemy. J. A. Ankarheim, som nu är öns guvernör, berättar i en rapport af den 21 Mars härom följande. Den 19 Mars hade en engelsk flotta af omkring 16 segel visat sig utanför ön. Ankarheim, som hade skäl att misstänka fiendtliga afsigter, lät då larmklockan gå, men lyckades ej till kolonins försvar hopsamla mer än 20 man från staden och 15 från landet, hvilka tillsammans med den af 18 man bestående besättningen naturligtvis bildade en högst otillräcklig försvars-styrka. Den 20 Mars kommo brigadgeneral Fuller och kapten King i land och fordrade inom en timme svar derpå, om guvernören vore villig att lemna ön i engelsmännens händer eller icke. Ankarheim sammankallade då i största hast en krigskonselj, bestående af de svenska embetsmännen och några af de förnämsta borgarne i Gustavia, och denna konselj var ense derom, att ön borde öfverlemnas, då den ej hade minsta utsigt att kunna med framgång försvara sig mot den hotande öfver-magten. Guvernören påpekar särskildt, huru uselt det

*) Promemoria af den 31/8 1803.

-) Påbjöds genom en knnglig förordning af Oktober 1804.

3) Barthelemysamlingen (1 tomen).

Högström: S. Barthelemy under svenskt välde. 2var ställdt med öns försvarsanstalter. Kanonlavetterna voro utruttnade, de 18 svenska soldaterna ledo af sjukdom och hade dessutom uppnått en hög ålder, bland in-vanarne funnos knappt 20 redliga svenskar, missnöjet jäste Öfverallt, och en inneslutning af ön var omöjlig att uthärda, helst som man blott hade mat för 20 dagar. Derför anser sig Ankarheim förpligtad att kapitulera, isynnerhet som han på detta sätt hoppas förskoning för invånarne och vill undvika det blodiga öde, som engelsmännen nyss låtit öfvergå S. Eustache. Ön öfverlem-nades derför den 21 Mars åt generallöjtnant Frigge och konteramiral Dackworth, som anförde den engelska flottan. Alla svenskar, som qvarstannade i kolonin, måste svära Englands konung trohetsed, men tillförsäkrades rätt att slippa bära vapen mot Sverige. Major Trolle, som anförde den svenska garnisonen, fänrik Ögnelod och guvernören sjelf qvarhöllos som krigsfångar på ön. Justi-tiarien Bergstedt som egde hus pä landet, och doktor Fahlberg skulle qvarstanna någon tid för ordnandet af sina affärer. Vestindiska kompaniets agent Dreyer qvar-blef ock derute för att söka skydda kompaniets intressen. Alla fartyg i hamnen blefvo tagna, likaledes lades ock beslag på kompaniets magasin, emedan de af engelsmännen betraktades som publik egendom. Öfverste Willson blef engelsk guvernör på Barthelemy. Styrelsen af ön genom en konselj efter svensk lag bibehölls, men Ankarheim uttalar fruktan för, att lagskipningen skulle blifva allt annat än svensk.

Men förhållandena förändrade sig åter snart. Paul I:s i Ryssland mord blef en sakernas vändpunkt. Ryssland närmade sig derefter England, och genom Peters-burgerkonventionen af den 7 Juni 180-1 bilades de tvistig-heter,

som förefunnits mellan de båda stormagterna. Denna konvention biträddes snart också af Sverige, och England förlorade då hvarje spår af skäl att vidare behålla Barthelemy. 1802 kom kolonin åter under svenskt välde. Ankarheim rapporterar, att öfverste Cranstown,som tyckes hafva efterträdt Willson som öns styresman, den 10 Juli lemnat ön. Guvernementets hus, baterier, gevär m. m. samt vestindiska kompaniets magasin hade återlemnats, men allt befunne sig i en förfärlig oordning och förvirring. Ingenting hade från engelsmännens sida gjorts för restitution af det, som under den engelska förvaltningen försämrats och tagit skada. Major Trolle klagar i ett bref, att engelsmännen farit fram som riktiga röfvare, kränkt kapitulationsvilkoren, anstält hus-visitationer m. m. Ankarheim begär hos engelska gene-ralbefalhafvaren öfver Vestindien, att till ön måtte sändas en för regleringen auktoriserad person x). Frukten af det tryck, som Sverige i denna sak utöfvade på England, blef ock att England nödgades i restitution betala 9000 pund 2).

Ar 1803 inrättades en särskild kassa för staden Gustavia, hvarur åtskilliga allmänna behof, hvilkas betäckande förr hvilat å svenska staten, skulle bestridas. Första uppslaget till inrättande af denna kassa hade gifvits i en instruktion af den 21/s 1802, som konseljen utfärdat för handelskomitén. Den 19/2 1803 blef hon verklighet. Då bestämdes följande: 1) en kassa förstaden Gustavia inrättas, 2) de medel, som tillhöra denna kassa, komma att gemensamt disponeras af öns konselj och staden, 3) uppbörden, förvaltningen och redovisningen uppdragas åt tre personer, en från konseljen, en från stadens äldste och en från handelskomitén, 4) kassans medel bildas af a) 5 °/o afgift å de främlingar tillhöriga slafvar, som i kolonien försäljas, b) 2 */2 °/° af köpeskillingen å alla fartyg, som å ön af främlingar afyttras, c)

5 °/o å alla lotterier och raffelspel å egendom, som i kolonien försäljes, d) afgift för hvarje sjöpass och natura-lisationsbref, é) för köpmansbodar eller magasin, f) viss afgift af näringsidkare och handtverkare. Justitiarien

>) Rapport af 22/7 1802.

2) Barthelemysamlingen (26 tomen).Bergstedt anhåller den 31/« 1803 å konseljens och stadens vägnar, att kongl, majestät måtte bevilja den nyinrättade kassan sin sanktion, hvilket ock sedermera blef fallet. Det utlofvades att med kassans medel skulle bestridas de utgifter, som erfordrades för upprensning af hamnen, iståndsättande af kajerna, regnvattnets afledande samt vidare i mon af kassans tillväxt för underhållet af offentliga byggnader och besörjandet af åtskilliga allmänna behof.

För justitiarien Bergstedts promenoria af den 31 Augusti 1803, som jag härofvan omnämt, går jag att utförligare redogöra, enär den synes mig synnerligen upplysande för Barthelemys förhållanden. Den belägenhet, hvari ön befann sig, då konseljen den 18/4 1800 företog sin reglering af kolonins intrader, hade rubbats génom det engelska öfverfallet af 1801, som helt och hållet bragte förhållandena ur jern vigt. Den allmänna freden åter-gaf visserligen Barthelemy åt Sverige, men det var då ut-blottadt och beröfvadt största delen af sin handel. Efter krig uppstod visserligen stagnation i handelsrörelsen, men här tillkomme, att man hyste en ytterlig misstro till fredens varaktighet. Olycksmåttet rågades af vissa lokala omständigheter. Negeruppror, skadliga för varuproduktionen, härjade ilera af franska öarne, de franska och holländska administratörerna, som ville för sig sjelfva behålla sina kolonialprodukter, förbjödo deras utförsel från de respektive magternas kolonier, i Guadeloupe fingo ej främmande fartyg under 60 tons drägtighet drifva handel, hvilket allt samverkade dertill, att handeln gick trögt, då vara ej fick mot vara utbytas, att franska och holländska varor blefvo sällsynta på ön, och att Barthelemy, som saknade egna produkter och genom bestämmelsen om fartyg af stor drägtighet utestängdes från åtkomsten af kolonialprodukter, skulle nödgas taga sin tillflykt till smyghandel och på detta sätt öfversvämmas af dåligt mynt.

Oaktadt alla dessa missförhållanden vägde tungt i vågskålen, hade dock utsigterna för Barthelemys lycka och framgång ej helt och hållet grusats, emedan grund-valarne härför lågo i yttre förhållanden, och man härutinnan hoppades på en snar återgång till ett bättre. Ingen köpman hade velat utflytta, och administrationen gjorde i samråd med invånarne allt för att hålla kolonien uppe. Inrättningen af en komité för handelsärenden upp-lifvades, stadens representation (de äldste) ökades till 12, och landet eller socknen notre Dame fick äfven sin kommunala representation. En kassa — den förut omtalade

— upprättades för stadens behof. Anstalter vidtogos till gators stenläggning och regnvattnets afledande från

hamnen till öppna sjön, på det att hamn och kajer måtte ega bestånd. Skolväsendet stod ej under administrationens egentliga vård, utan hade varit af mer privat natur. Nu hade det genom Bergstedts bemödande kommit der-hän, att en ändamålsenlig skolbyggnad vore under uppförande.

Öns folkmängd hade vid de beräkningar, som vid årets. början anställts, Befunnits utgöra 4066 personer. Dock torde man kunna antaga, att den verkliga folkmängden uppginge till 5000, då man ej inräknat kommande och farande, och vidare ej alla kunnat antecknas. Minskningen från år 1800 — då 6000 — vore ej af så stor betydelse, då man besinnade, att ställets minskade rörelse drog mindre folk till sig, och att främlingar, som efter kriget åter kommit i besittning af på andra öar innehafvande egendom, dit tillbakaflyttat.

Handeln hade under de 8 första månaderna efter öns återlemnande drifvits med 864 större och mindre fartyg samt under samma tid i tull-, hamn- och vågintrader afkastat 11,962 piastres gourdes — en rätt vacker summa, helst om man betänker, att tullarne dittills upptagits, utan att någon kontroll skedde af den uppgift, som det förtullade godsets egare lemnade. Allmänna taxeringsmedlen stego samtidigt till 789 p. g. och kon-seljintraderna till 1600. Kyrkoinkomsterna och auktions-procenten kunde antagas, de förra till 237, de senare till 1412 p. g.Ar 1805 skedde genomgripande förändringar i kolonins styrelse l). 1786 års reglemente förlorade då sin

gällande kraft, och ett nytt af den 15 Oktober trädde i dess ställe. Denna förändring nödvändiggjordes deraf, att genom en kungörelse af den 22j5 1805 stadgats, att vestindiska kompaniets privilegier2) skulle med 1805 års utgång upphöra, hvarför styrelsen och förvaltningen af Barthelemy måste fotas på andra grunder, då det vestindiska kompaniet under sin oktrojtid icke blott haft rätt att genom sina embetsmän deltaga i öns styrelse, utan ock “besörja uppbörden af de publique inkomsterna" på Barthelemy. I ingressen till 1805 års reglemente heter det, att då vestindiska kompaniets privilegier med 1805 upphöra, det med 1806 års ingång skall stå hvarje svensk medborgare fritt att idka handel på Vestijidien och Norra Amerika.

Sjelfva reglementet uppdrager åt guvernören samma myndighet i militära ärenden, som 1786 års reglemente. I kraft häraf för han således befäl såväl öfver den svenska garnisonen som öfver öns egna milis. Enligt speciell instruktion skall han sköta kolonins ministeriella ärenden. Är guvernören på ett eller annat sätt hindrad, träder “guvernörens adjutant" i hans ställe.

Reglementet uppdrager vidare en bestämd gräns mellan sättet för afgörandet af å ena sidan polis- och ekonomiemål och å andra sidan lagskipningsfrågor. Afgörandet af de förra ligger i guvernörens hand, ehuru justitiarien och guvernementssekreteraren skola, då dylika frågor förekomma, närvara och bistå med sina råd. Protokoll skall härvid föras. Om den ene eller båda af de nämda embetsmännen äro af olika mening än guvernören, skall denna intagas i protokollet, som då så fort, sig göra låter, öfversändes till konungen. Men det beslut, guvernören fattat, går likväl i verkställighet, och alla expedi-

*) Svensk författningssamling för 1805.

2) Vestindiska kompaniets första oktroj utgick med 1801, men dess privilegier synas sedan hafva förlängts till 1806.tioner rörande dylika mål utfärdas endast i hans namn. Hvad de judiciella ärenderna åter beträffar, ombesörjas de af en domstol, bestående af guvernören som ordförande, guvernörens adjutant, justitiarien och guvernörens sekreterare jemte tre erfarne män af öns invånare, som dessa sjelfva utse. Domstolen är fullsuten, då 5 ledamöter, justitiarien inräknad, äro tillstädes, utom i mål af svårare beskaffenhet eller sådana, som gå å ära och lif, då guvernören och alla ledamöterna böra i beslutet deltaga. Om de ordinarie ledamöterna äro förhindrade, kunna extra ordinarie förordnas att intaga deras plats. Flertalets mening segrar. Blifva rösterna på hvardera sidan lika, segrar i brottmål deras mening, som fria, och i civilmål deras, som bland sig räkna ordföranden. Svenska lagar och författningar böra följas. Men då dessa ej innehålla något stadgande, som är tillämpligt på det föreliggande fallet, dömer domstolen efter de sedvanor, som på Barthelemy förr varit gällande. Om guvernören i polis- och ekonomiemål samt domstolen i lagskipnings-frågor finner nödigt besluta några nya förordningar, skola de underställas konglig majestäts pröfning, men ega dock gällande kraft, tills annorlunda förordnas. Alla utslag och domar såväl i polis- och ekonomiemål som i justitie-mål verkställas genast. Undantag göres i de brottmål, som gå å ära och lif, och i civilmål, hvari föremålet för tvisten går till ett visst högre värde, då domen under-r

ställes en sista instans i Sverige.

Som vestindiska kompaniets rätt att uppbära tre fjerdedelar af på ön inflytande tullafgifter och öfriga publika inkomster upphör med 1805 och med 1806 i stället tillfaller svenska kronan, ålägges guvernören att jemte justitiarien och guvernementssekreteraren tillse, det upp-bördstjenstemännen, som ock af dem tillsättas, göra sin pligt, och äro de tre ansvariga för inkomsternas regelbundna inflytande i kassan. Blir härvid skiljaktighet mellan guvernörens och de två andras mening, skall dock beslutet utföras i enlighet med guvernörens åsigt, menprotokollet liksom i öfriga ekonomiemål skyndsammast öfversändas till konungen. De allmänna medlen skola förvaras i en jernkista med tre nycklar, hvaraf de tre nämda embetsmännen har hvar sin. Alla protokoll, som icke äro af den art, att de måste genast inskickas, böra inom sex månader efter årets slut till Sverige af guvernören öfversändas.

Det stundade nya tider, fulla af oro, för Barthelemy. Flammorna från den europeiska krigsteatern kastade sitt återsken på de vestindiska farvattnen. Vi befinna os» vid den tidpunkt, då Gustaf IV Adolf slog in på den mot Napoleon riktade politik, som skulle föra vårt fosterland till undergångens brant. Till den koalition, som 1805 bildade sig som en ny nödvändig mot vigt mot Napoleons sträfvande efter universal välde, sällade sig ock Gustaf IV, och det fiendtliga förhållandet mellan Sverige och England, som häraf blef en frukt, utöfvade ock sitt inflytande på den lilla svenska kolonin i det fjerran belägna vesterhafvet. Ankarheim rapporterar nämligen 1806, att han från general Ernouf, guvernör på Gnade-loupe, erhållit notis om krigsförklaringen mellan Sverige och Frankrike1). Ömsesidigt behof hade hittills oaktadt alla krigsrykten gjort Sveriges flagga respekterad af franska kapare, och handeln hade fortgått under skyddet af den strängaste neutralitet. General Ernouf vore vänligt sinnad mot ön. Han hade uppehållit kungörandet af fredsbrottet under trenne veckors tid, och detta hade han vågat, oaktadt Jerome Bonaparte, som var öfver-befälhafvare för den franska eskadern i dessa farvatten, hyste en helt annan sinnesstämning mot Barthelemy* Fredliga tänkesätt lade ock guvernören på Martinique, Villaret, i dagen. Ankarheim hyser derför det hopp, att Ernouf och Villaret skola, om Bonaparte aflägsnar sig ur de vestindiska farvattnen, söka uppehålla vänlig handelsförbindelse med Barthelemy.

1) Rappout af 15/7 1806.Sedermera blef kriget offentligt kungjordt på Gua-deloupe, och franska kapare kringströfvade ön och borttogo dit hörande fartyg. Situationen tillspetsades ännu mer deraf, att dessa kapare åtnjöto skydd af Barthelemys invånare, som ej sällan dolde dem. På detta sätt var en dam satt för den vestindiska handeln, som dock utgjorde en nödvändig förutsättning för kolonins lyckliga bestånd. Flera handlande lemnade ön, och kolonin tycktes med stora steg gå sin undergång till mötes. Det enda, som kunde råda bot härför, vore att hos de franska gu-vernementerna föreslå neutralitet för ön. Man hade i Vestindien redan förut haft exempel derpå, att ehuru magter lågo i krig med hvarandra, någon af deras kolonier likväl kunde förklaras neutral. Under Englands och Frankrikes krig hade på detta sätt neutralitet beviljats S. Martin genom fördrag mellan engelska och franska guvernementerna derute. Ankarheim tror sig derför hafva all anledning att hoppas, att ett förslag i denna riktning med afseende på Barthelemy skulle hos franska guverne-mentet vinna anklang, men han önskar först inhemta konungens vilja. Men än värre än fransmännen foro Sveriges vänner och bundsförvandter, engelsmännen, fram derute. Redan innan kriget förklarades, borttogo ej blott Englands kapare, utan äfven dess krigsskepp alla fartyg, som gingo till eller kommo från franska öarne eller de spanska delarne af Amerika. Ankarheim slutar denna gång sin rapport med en allvarlig reqvisition af krut och manskap, en nödvändig förutsättning för att Sveriges anseende i Vestindien skulle åtminstone till någon del kunna uppehållas och häfdas.

Tillståndet blef allt värre J). I slutet af 1806 pe-titionerade många af Gustavias invånare, för hvilka handeln med kolonialprodukter var en lifsfråga, hos Ankarheim, att han måtte söka utverka neutralitet för ön. Ankarheim tvekar, om han bör taga några mått och steg

*) Kapport af 7/2 1807.IVir uppnåendet af detta syfte, enär han ej ännu fått del af kongl. majestäts vilja härutinnan, och dessutom fruktade. att engelsmännen skulle, förbittrade härofver, blo-kera de franska öarne eller postera kryssare utanför Barthelemy. Men som öns handlande envist höllo fast vid -in begäran, menande att det dock vore bättre att hafva med en fiende att göra, hänsköt guvernören frågan till konseljen, ehuru hon var af

politisk natur och således la^r uteslutande under hans domvärjo. I konseljen utsågs justitiarien Bergstedt till ombud för att söka utverka den önskade neutraliteten. Bergstedt afreste ofördröjligen till Ouadeloupe, men blef der hänvisad till Martinique. Denna ös guvernör gaf det svar, att han, ehuru han var för egen del böjd för en provisorisk neutralitetskonvention, likväl ansag det för sin pligt att afslå densamma. Ankarheims enda hopp härefter är, som han sjelf säger, att franska hefälhafvarnes vänliga tänkesätt skola lägga hinder i vägen för kaparnes roflystnad. Engelsmännens uppförande framträdde i en allt sorgligare dager. I början på 1807 lade sig en engelsk fregatt utanför öns hamn och tog alla dess fartyg, som voro på väg till S. Martin eller S. Eustache. Ankarheim lät då gifva honom några glatta lag, men detta hade endast väckt förvåning på fregatten sasom bevis på ytterlig djerfhet. Det enda, Ankarheim derefter kunnat göra, var att hos engelske befalhafvaren i Vestindien, amiral Cochrane, anföra besvär öfver den serie af fiendtligheter, hvarför engelsmännen gjort Barthelemy till ett föremål.

1808 tyckes förhållandet till engelsmännen hafva antagit en vänligare karakter1). Ett franskt öfverfall hade ön fått utstå den 12 November 1807. Cochrane ditsände derför till öns beskydd kapten Bowker med briggen Eper-sier. Bowker stannade visserligen blott i tio dagar i öns närhet, men efter någon tid anlände en annan engelsk brigg under kapten Hodge, som ock af amiral Cochrane

*) Kapport af 1Hl7) 1808.utsändts för att betäcka och skydda Barthelemy mot fransmännens angrepp och öfverfall.

Sinnesstämningen på Barthelemy var ej den bästa. Der rådde särskildt missnöje öfver den förhöjning i tull-och hamnafgifter, som synes hafva skett omkring 1800. 1806]) anföras häröfver hos konglig majestät klagomål af en mängd invånare på Barthelemy. Den nu tillämpade strängare kontrollen vid tullens erläggande behagade dem ej heller. Uppgifterna till tullkammarn, förr lemnade genom en nota öfver varornas sammanlagda värde, hade försvårats genom ett påbud om fakturor och manifester, som skulle innehålla specifikation öfver varorna. Både Ankarheim och kommerskollegiet ") uppvisa det grundlösa i dessa klagomål.

De klagande underkasta äfven sättet för öns styrelse sin kritik. Genom 1805 års reglemente hade konglig majestät uppdragit en viss skilnad mellan en justitiedom-stol och en polis- och ekonomierätt. Men i sjelfva verket vore de sammanblandade, i det medlemmar af den senare — guvernör, justitiarie och guvernementssekrete-rare — hade säte och stämma i den förra. Klagandena föreslå återkallandet af denna bestämmelse i reglementet och införandet af en ny, afsedd att uppdraga en skarp gräns mellan den verkställande och lagskipande magten. Äfven häröfver yttrar sig kommerskollegiet. Det finner anmärkningen föga grundad, men hemställer i alla fall, enär klagandena syntes fästa så stor vigt vid en förändring häruti, till konglig majestät, att alla mål må af den i 1805 års reglemente omförmälda domstolen upptagas, att ekonomie- och justitiemål må efter de röstandes flertal afgöras, men att beslutanderätten i polismål må ligga i guvernörens hand, äfven om flertalet vore af olika mening.

De klagandes anmärkningar synas ej hafva ledt till någon påföljd. Hvad särskildt 1805 års reglemente an-

x) Skrifvelse af 10/6 1806.

2) Kommerskollegiets utlåtande af v% 1809.går, fortforo dess bestämmelser att tillämpas, tills 1811 års reglemente såg dagen. Möjligen kan detta hafva tagit något intryck af de klagandes anmärkningar öfver sättet att behandla å ena sidan polis- och ekonomiemål samt å andra sidan justitieärenden, men troligen mera af kommerskollegiets med anledning deraf framstälda förslag. De tre slagen frågor hänvisas nämligen på nytt till en enda konselj, om de ock här på något olika sätt afgöras, än förslaget åsyftar.

1810 anföra sex borgare i Gustavia klagomål mot justitiarien Bergstedt och guvernementssekreteraren Fahl-berg, hvilket de säga sig göra å allmänhetens vägnar]). Missnöjet med dem gick så långt, att ett slags “ uppror “ utbröt, och de två nämda personerna måste lemna ön. I en rapport af 12/u 1811 talar ock Ankarheim om 1810 års uppror. Ett visst dunkel tyckes hvila öfver tilldragelsen. Hvad missbelåtenheten med Bergstedt beträffar, anser Ankarheim, att densamma uppspirat ur en enda persons fiendskap. En del af allmänheten hade sedan forledts att deltaga i den mot Bergstedt riktade oppositionen. Fahlberg tyckes deremot städse hafva varit en orolig ande, som

gerna kastade sig in i intrigspel. Som en sådan skildras han af Ankarheim. Men äfven om Bergstedt ändrar Ankarheim sedermera sitt omdöme. I en skrifvelse af l2/*2 1812 yttrar han nämligen, dä han redan nedlagt sitt embete och efterträdts af baron Stac-kelberg, att ett sorgligt öde på slutet af hans embetstid blifvit hans lott. Tvenne personer, som af högsta mag-ten satts vid hans sida — Ankarheim åsyftar härmed tydligen Bergstedt och Fahlberg — hade, ehuru han skänkt dem sitt oinskränkta förtroende, lönat honom med otack och gått så långt i brottslighet, att de försnillat allmänna medel och sedermera ville vältra ersättningsskyldigheten på honom2). Några bevis för detta påstående framdragas dock icke.Fahlberg fortfor att spela en för Barthelemyförhål-landena egendomlig rol, äfven sedan hän lemnat ön. Den 26 Mars 1811 uppträdde Ankarheim inför konseljen Qch anklagade guvernementssekreteraren Samuel Fahlberg for förräderi mot Sveriges konung och krona1). Fahlbergs brott skulle hafva bestått deri, att han umgåtts med planer att med Englands hjelp spela Barthelemy i den afsatte Gustaf Adolfs händer. Denna anklagelse förefaller så orimlig, dessa stämplingar synas vid denna tidpunkt till den grad hafva saknat hvarje sken af möjlighet att kunna lyckas, att de ej gerna kunde upprinna i en med sitt fulla förstånd begåfvad mans hjerna. Dock är det svårt att om så aflägsna händelser och endast med stöd af de upplysningar, som stått mig till buds, härom uttala ett positivt omdöme, hvarför jag inskränker mig till att redogöra för sakförhållandet i den dager, hvari det ur kolonialdomstolens papper träder oss till mötes. Ankarheims anklagelse var grundad på trenne bref. Det första var skrifvet af kommendanten på Lewards öarne, Elliot, och ställdt till Ankarheim. I detta bref säger sig Elliot hysa fullt förtroende till bäraren deraf, hvilken hade i uppdrag att muntligen närmare förklara hans önskningar. Det andra och tredje brefvet hade Fahlberg författat, hvaraf han sändt det förra till Ankarheim och det senare till öfverstlöjtnant C. F. Bagge. I brefvet till Ankarheim erkänner sig Fahlberg vara den af Elliot omtalade bäraren, och i brefvet till Bagge, om hvilken Fahlberg trodde, att han skulle blifva Ankarheims efterträdare 2), skulle han ohöljdt blottat sin ställning, enär han trott, att Bagge, som anförde garnisonen på ön, skulle vara villig att öfverlemna ön åt Gustaf Adolf, om Ankarheim gjorde motstånd. Men Bagge hade mött förslaget med samma djupa afsky, som Ankarheim sjelf. Sedan domstolen öfverlagt, om den kunde till afgörande

J) Konseljens protokoll af samma datum.

-) Bagge ville blifva Ankarheims efterträdare. Petitionerar derom i till svenska regeringen ställd skrifvelse af 1^'3 1811.upptaga ett dylikt mål, och detta bejakats, förehades saken i upprepade domstolssessioner under 1811. Fahlberg, som vistades på Antigua, stämdes att personligen inställa sig för domstolen, men gaf ett vägrande svar, föregifvande att ett dylikt mål hörde under hofrättena domvärjo, samt att han dessutom fruktade att å nyo uppträda på ön, emedan han fortfarande fruktade för delta-garne i föregående års oroligheter. I December 1811 nedlades målet tills vidare, emedan konseljen ej var domför, enär flera af de ordinarie ledamöterna förklarats jäf-viga, och någon extra ledamot ej vidare fanns att på ön tillgå, i det somliga uppträdt som vittnen, och andra sedan upproret voro Fahlbergs vederdelomän. Handlingarna skulle till kongl, majestät öfverlemnas med förfrågan, huru man skulle bära sig åt. Då Stackelberg tillträdt guvernörskapet öfver ön, lät han på befallning af justitie-kanslern den 9 Maj 1812 upptaga målet. Han ansåg, att hinder nu mer, då tre *) ojäfvige ledamöter funnos, ej vidare förelåg. Men den 13 Maj afgjorde domstolen emot guvernörens åsigt saken på det sätt, att då målet genom formligt beslut hänskjutits till kongl, majestät, detsamma icke kunde derute vidare upptagas. Och derefter tyckes glömskans slöja hafva dragits öfver den egendomliga saken.

1811 var summan af från Barthelemy utgående fartyg 17932). Häraf togo de engelska öarne brorslotten med 1083, till spanska öarne gingo 207, till Södra Amerika 338 och till Norra Amerika 155.

Under 1811 begär Ankarheim upprepade gånger sitt afsked och framställer då som stöd för sin anhållan åtskilliga af kolonins förhållanden i dystra färger. Möjligt är väl, att hans långt framskridna ålder kom honom att måla allt för svart. Det råder brist på svenska embetsmän3),

*) Enligt rapport af 7,10 1812 hade Stackelberg skyndat komplettera domstolen genom val af tre ledamöter.

2) Barthelemysamlingen (26 tomen).

;i) Rapport af 21/u 1811.som han anser vara ett af “ öns besynnerliga och särdeles tryckande öden“. Vice

notarien i domstolen Svanholm var död. Två bröder Theustedt voro nu snart sagdt de enda, som kunde användas. Den ene hade konstituerats att tills vidare öfvertaga den efter Fahlberg ledigblifna guvernementssekreterareplatsen, den andre att vara vice notarie i domstolen efter Svanholm. “En upprorisk folkmassa af alla europeiska nationer, som utgör detta ställes population, kan ej desarmeras och med en tillräcklig garnison hållas till lydnad", yttrar Ankarheim vidare. Sedermera fick han ett nytt obehag på halsen. En del af landets och stadens invånare anförde då hos honom besvär öfver det sätt, hvarpå en i domstolen ledigvarande plats fyllts. De klagande ansågo sin valrätt kränkt, men deras besvär blefvo af guvernementet ogillade. I sammanhang härmed får man veta, hvilka af Barthelemys invånare på denna tid verkligen hade rätt att välja ledamöter i domstolen. Väljarekategorierna voro följande: 1) alla egare eller innehafvare af jord, 2) alla infödda svenskar samt öns egna invånare, som uppnått 21 års ålder och ej äro i privat tjenst, 3) alla å stället varande naturaliserade svenska undersåtar, så framt de ej äro privata tjenare, 4) alla sådana personer, som under 7 år beständigt vistats på ön och drifvit något yrke — gesäller och dagsverksarbetare dock undantagna.

Obehagen växte Ankarheim och hans 70 år öfver hufvudet. Hans enda hopp var derför, att svenska regeringen ville bevilja honom nådigt afsked och gifva honom understöd under hans återstående lefnadsdagar1). Ankarheim visste ej då, att hans efterträdare redan var ut-nämd2). Men i början på 1812 rapporterar hanatt baron Berndt Robert Stackelberg ankommit till ön, och att styrelsen skulle några dagar derefter åt honom öfver-lemnas.

*) Rapport af 30/12 1811.

2) Stackelberg blef utnämd 3/10 1811.

3) Ankarheims sista rapport af ®2 1812.1*iK» ars reglemente hade nu förlorat sin gällande kraft och ersatts af ett nytt af den 25ls 1811, Enligt 1*11 års reglemente tillkom guvernören a) besörjandet af militära ärenden och kolonins försvar, befäl öfver garnisonen och milisen, b) brefvexlingen med främmande magters befälhafvare, c) befattningen med högre ord-ningsm&l. Guvernörens närmaste man är en placemajor, som tillika gör tjenst hos honom som adjutant1).

Lagskipningen ombesörjes af en konselj, sammansatt af 7 ledamöter, guvernören som ordförande, justitiarien, placemajoren, guvernementssekreteraren samt tre erfarne och kunniga män, valda af och bland öns invånare. Konseljen är domför, om 5 ledamöter närvara och deltaga i domens afkunnande (likaledes om 4 äro närvarande och enat sig om samma mening). Dock tarfva vigtigare mål eller sådana, som gå å ära och lif, allas närvaro. Svenska lagar och författningar skola vara norm för konseljen i hvad de på kolonins förhållanden hafva tillämplighet. Eljes må i Vestindien förut förefintliga bruk och sedvanor tjena som rättesnöre. I enlighet med reglementena af 1786 och 1805 bestämmer ock detta af 1811, att domar skola genast bringas till utförande utom i brottmål, som gå å lif och ära, och i civilmål, hvari värdet af det omtvistade öfverstiger ett visst högre belopp. Båda arterna af mål gå till en sista instans i Sverige. Utom lagskipningen falla äfven den civila förvaltningen och alla ekonomie- och polismål under konseljens beslutanderätt. Ärenderna afgöras efter rösternas flertal, hvarvid är att märka, att ordföranden i förvaltnings-, ekonomie- och polismål har två röster. (Då konseljen sitter som domstol, väger blott i det fall ordförandens röst tyngre, att rösterna i ett mål af civilrättslig natur utfallit på båda sidorna lika, då han har votum decisivum.) Är guvernören förhindrad att som ordförande presidera, träder placemajoren i hans ställe.

!) Barthelemysamlingen (24 tornen).Skalle äfven han vara förhindrad, ersättes han af justi-tiarien. Konseljen har att med afseende på kolonins styrelse ställa sig gällande författningar till efterrättelse. Beslutar och tillämpar konseljen nya författningar, böra minst 5 af konseljens 7 ledamöter vara derom ense. Sådana författningar hafva då laga kraft, tills kongl, majestät annorlunda beslutar. I polismål, som fordra ett hastigt afgörande, kan guvernören på egen hand lemna föreskrifter, och guvernören och justitiarien kunna i förening å konseljens vägnar utfärda expeditioner i ekonomiska ärenden, som ej utan störande inverkan på handeln och den allmänna rörelsen tåla uppskof, som sjöpass, borgarebref m. m.

En komité af 11 ledamöter, som öns invånare bland sig utse, sammanträder hvart tredje år för att öfverlägga om de förbättringar, som kunna anses vara i förvaltningen af behofvet påkallade, och hvad för öfrigt kan ega

samband med kolonins allmänna nytta och välmåga. Till utomordentligt sammanträde kan komitén dessutom af konseljen sammankallas, när någon fråga af särdeles vigtig natur står på dagordningen. Men då må endast den fråga, som varit upphofvet till sammankallandet, blifva föremål för behandling. Konseljen har då att till statssekreteraren för Handels- och Finansärenderna öf-versända komiténs hemställningar jemte eget utlåtande.

Förvaltningen af öns intrader åligger guvernören, placemajoren, justitiarien och den, som konseljens valda medlemmar bland sig dertill utse. Dessa fyra ega att i samråd antaga tjenstemän för uppbörden och vid tullverket samt bära ansvar derför, att kongl, majestäts och kronans inkomster ordentligt inflyta. I alla finansiella frågor har guvernören två röster, och hans mening blir alltså den segrande, om en af de tre öfriga biträder den. Allmänna inkomsterna bestämmas genom särskilda författningar, utgifterna af den stat, som af statskontoret uppgöres. Ett sammandrag häröfver författas hvarje månad, hvilket, af räkenskapsföraren ordentligt under-

Högström: S. Barthelemy under svenskt välde. 3skrifvet, före den 15 i påföljande månad i konseljen företes. Redogörelsen för drätseln i dess helhet skall inom sex månader efter hvarje års utgång till Handels- och Finansexpeditionen insändas.

I justitieärenden för konseljen titel af domstol, i polis- och ekonomieärenden af regeringskonselj och i frågor, som röra allmänna medels förvaltning af finanskonselj. Till Sverige gående expeditioner undertecknas af guvernören allena i militära och ministeriella ärenden samt högre ordningsmål, men tillika af justitiarien å konseljens vägnar i alla öfriga mål samt kontrasigneras i förra fallet af guvernementssekreteraren och i senare af denne och konseljens notarie.

1811 års reglemente, jemfördt med motsvarande af 1805, innehåller en del i ögonen fallande nyheter och bildar i vissa afseenden en återgång till de föreskrifter, 1786 års reglemente innehåller. Guvernören, som 1805 blifvit snart sagdt enväldig i polis-, ekonomie- och finansiella ärenden — de skulle visserligen afgöras i samråd med justitiarien och guvernementssekreteraren, men guvernörens mening skulle vid beslutens tillämpning följas

— får nu maka åt sig för konseljen, hvilkens ordförande han dock blir, och hvari han vid dylika frågors afgörande erhåller tvenne röster, den till placemajor förvandlade guvernörens adjutant får en särdeles framskjuten ställning och tränger justitiarien och guvernementssekreteraren åt sidan, och förvaltningen af öns drätsel lägges i en fåtaligare konseljs hand. Men det mest anmärkningsvärda hos 1811 års reglemente är, att det tillskapar ett slags representation för hela ön. Denna representation var visserligen högst fåtalig och saknade beslutanderätt. Men den hade dock en rådgifvande stämma, och invånarne hade i densamma kunnat få ett organ, hvarigenom de kunnat framställa sina önskningar till den kraft och verkan, de först i kolonins konselj och sedermera inför svenska regeringen kunde hafva. Nu ville det dock sig så illa, att denna representation ej blef afnågon praktisk nytta. Komitén var och förblef nämligen blott en representation på papperet.

Det har redan förut påpekats, att baron Stackelberg i början på 1812 blef Ankarheims efterträdare. Den 15 April rapporterar Stackelberg, att han öfvertagit styrelsen öfver kolonin och konungens kassa, hvari rätt stora summor funnos 1). Vid denna tidpunkt bekläddes guvernementssekreterarebefattningen af Fischier, C. F. Werdeman var notarius publicus, och sekreterarebefattningen i konseljen gafs åt ,F. L. Thenstedt (f. d. guverne-mentssekreterare), P. Ollongren förvaltade justitiarieem-betet och Schurer placemajorsbefattningen. Stellan dem tyckes hafva utspunnit sig en häftig tvist om företräde i rang2). Stackelberg var i början belåten med förhållandena på ön, men denna belåtenhet tog ett hastigt slut. Redan den 3 Juli 1812 begär han sitt afsked 3). En obehaglig händelse hade inträffat, som i högsta grad upprört honom. En chevalier de Serviez, som inställt sig på ön försedd med talrika rekommendationer, anförde hos Stackelberg klagomål deröfver, att en handlande Krafft yttrat sig skymfligt' om hans antecedentia. Guvernören sökte bilägga tvisten. Men härunder började de Serviez utfara i smädelser mot Kraffts kompanjon, Elbers, hvilket hade till följd, att denne, ehuru han i början sagt, att han satte sig öfver skymfen, vid nästa konseljsammanträde angrep guvernören, derför att han ej tagit Elbers i försvar, ehuru han vore medlem af konseljen. Stackelberg erhöll dock snart ett slags förtroende votum, i det en mängd borgare i Gustavia petitio-nerade hos honom, att han måtte stanna qvar på sin post. Elbers karakteriseras af Stackelberg som en orolig ande och en af anstiftarne af 1810 års uppror. I en längre Oktoberrapport redogör

guvernören för kolonins

2) Barthelemysamlingen (2 tomen).

2) Rapport af 28/6 1812.

3) Rapport af 3/7 1812.tillstånd 1). Han hade mottagit styrelsen den 14 Februari, och hans första steg som öns styresman var att komplettera konseljen. Som principer för valet af konseljledamöter fastställdes, att födda eller naturaliserade svenska undersåtar samt egare af fast egendom skulle ega rätt att välja och vara valbara med undantag af dem, som voro stadda i privat tjenst. Det ser ut, som dessa principer göra den aktiva och passiva valrätten något inskränktare, än de som enligt Ankarheims rapport af 21/n 1811 på den tiden tillämpades.

Under Juli och Augusti hade tullinkomsterna betydligt förminskats, derför att det mellan Amerika och England utbrutna kriget — Amerika hade förklarat England krig den 18 Juni efter att den 4 Februari hafva lagt embargo på alla i amerikanska hamnar befintliga egna och främmande fartyg — hindrat amerikanska fartyg att som förr besöka ön. Men under dessa månader hade 52 nya svenska fartyg tillkommit. Dock var det ett faktum, att tillökningen i den egna flottan ej kunde på långt när ersätta den minskning i tullinkomsterna, som uppstod genom uteblifvandet af främmande fartyg. Handeln och rörelsen inskränkte sig nu till en mindre betydande kommunikation med närgränsande öar, till mottagandet af ett och annat europeiskt eller undsluppet amerikanskt fartyg samt till några under svensk flagga gjorda spekulationer på Amerika.

Under de fyra första månaderna af Stackelbergs guvernement hade engelska kryssare jagat och borttagit flera af öns fartyg. Stackelberg inlade häremot en liflig gensaga hos engelske amiralen Laforey, och krys-sarne försvunno, förmodligen derför att de bättre behöf-des på något annat håll. Den svenska garnisonen befann sig vid Stackelbergs ankomst i en tragikomisk situation. Den bestod af 9 man, hvaraf 7 voro vanföra krymplingar. Man må väl i sanning kalla den uppgift

*) Rapport af 7/10 1812.rätt tung, som ålåg guvernören att med en dylik för-svarsstyrka upprätthålla styrelsens anseende och värdighet, under det att fiendtliga kryssare omsvärmade ön, och äfven tillståndet i det inre lemnade åtskilligt öfrigt att önska. Stackelberg säger sjelf, att invånarne kände sig förledda att visa tecken till motspänstighet och olydnad mot ett guvernement, hvars stöd var en dylik garnison. Domstolen var öfverhopad af mål, och anser Stackelberg orsaken dertill ligga i det förhållande, att å ön hade samlat sig invånare af så olika nationer, hvilkas tänkesätt och intressen naturligtvis på mångfaldigt sätt bröto sig mot hvarandra. “Trätor och slagsmål förekomma ofta“.

Öns folkmängd utvisade i Februari 1812 följande siffror: å landet 933 hvita, 90 fria kulörta, 588 slafvar, summa 1,601 personer — i staden 1,025 hvita, 1,038 fria kulörta, 1,818 slafvar, summa 3,881 personer — således öns hela befolkning utom främlingar, som tillfälligtvis vistades der, 5,482 personer. Tillståndet hos landtbefolk-ningen var i allmänhet fattigt. Men behof ven voro få och lätt tillfredsställda. Bomullsodlingen hade, enär priset å bomull fallit, gett vika för odlingen af trädgårdsväxter, och denna och boskapsskötsel voro invånarnes på landet hufvudnäringar. Stadsboarne voro i allmänhet bättre lottade, och handel, sjöfart och slöjder voro deras vigtigaste näringsgrenar.

I en skrifvelse af 5/io 1812 till regeringen uttalar Stackelberg sin stora glädje deröfver, att en afdelning af kongl, majestäts kansli inrättats som ett departement, som hade att befatta sig med Pommerns och Barthelemys angelägenheter, och att i spetsen för departementet stod hofkanslern af Yetterstedt. Redan den 15 Maj

1812 hade svenska riksdagen fattat beslut att separera Barthelemy från statsverket1). Detta beslut stöddes derpå, att man under de förflutna åren sett, hurusom kolonins

3) Barthelemysamlingen (23 tomen).politik och intressen kunde vara skiljaktiga från moderlandets, hvarför ett dylikt frigörande från de former, som bundo det senare, borde befrämja kolonins egna handel och äfven gifva mera lif åt svenska handelsföretag i de vestindiska farvattnen. Den pommerska expeditionen, som under Pommerns dåvarande ställning, saknade sysselsättning, organiserades derför till ett kolonialdepartement, dock under uttryckligt vilkor att dess embetsman ej skulle betunga statsverket, utan njuta sitt underhåll från

kolonialfonden.

Stackelberg är den förste guvernör, som afger talrika och någorlunda fullständiga rapporter. Den röda träden häri är hans ordande om de penningremisser, som afgå till Sverige. Som jag sedermera å ett ställe sammanfört de ekonomiska fördelar, Barthelemy under denna tid skänkt Sverige, bryr jag mig ej om att anföra storleken af de summor, som allt efter omständigheterna månatligen eller med längre mellanrum öfversändes.

I slutet af 1812 började de engelska kryssarne åter drifva sitt vilda spel kring kolonin, och det hjelpte ej,, att Stackelberg åberopade den i Örebro mellan England och Sverige afslutade freden 2). Ofvergreppen från engelsk sida fortgingo under 1813 oaktadt guvernementets protester. Det engelska ofoget nådde sin spets, då ett svenskt fartyg, som låg för ankar inom en kabellängd från Barthelemy, anfölls af båtar från engelska örlogs-fartyget Yestal. Det svenska fartygets alla vinklar och vrår genomsnokades, det ena ankartåget kapades, och engelsmännen beredde sig att bortföra sitt rof, då öns batterier började spela och afskräckte dem från att gå vidare.

På denna tid synes tanken på en utvidgning af det svenska väldet i Yestindien hafva föresväfvat regeringen. Redan 1812 författades en beskrifning öfver S. Lucie, och 1813 säger sig Stackelberg kunna med första lemna

J) Rapport af 31/i2 1812.en fullständig beskrifning öfver Guadeloupe, som han anser vara en af Vestindiens perlor. Öfverstelöjtnant Bagge insamlade underrättelser om S. Vincent, emedan svenska kronprinsen sagt, att engelska kronan vore villig afstå denna ö. Sedan det på Barthelemy blifvit kändt, att England i Mars 1813 öfverlemnat Guadeloupe till Sveriges konungahus, tolkar Bagge i ett bref till Vetterstedt Barthelemyboarnes glädje deröfver. “De agreabla underrättelserna om Guadeloupes öfverlemnande till Sverige hafva beredt öns invånare en obeskriflig fägnad", säger han. Men denna anledning till glädje, som för Barthelemys handelsidkande invånare genom föreningen med en större och på produkter rikare ö öppnade vyer till en vidsträcktare rörelse, skulle snart bortfalla, ty genom Pariserfreden 1814 afträddes Guadeloupe till Frankrike.

I ofvannämda bref påminner ock Bagge Vetterstedt derom, att han fått löfte att blifva utnämd till Stackelbergs efterträdare. Men det tyckes hafva varit Bagges lott att ständigt blifva gäckad i sina förväntningar att på Barthelemy erhålla guvernörstiteln. Stackelberg ordar nu ej mer om, att han önskar afsked, utan blir lugnt qvar på sin post till 1816.

Oenigheten mellan embetsmännen var ett kräftsår, som vanligtvis frätte på styrelsens kraft och anseende under det svenska väldets dagar och äfven spred sitt gift öfver det Stackelbergska regimentet. I bref till Vetterstedt klagar Stackelberg bittert öfver justitiarien Ollongren. Denne vore “själen i alla intriger och motigheter0, hvarmed Stackelberg hade att kämpa.

1814 var det år, som inbragte Sverige största behållningen från Barthelemy. Också äro guvernörens rapporter merendels torra sifferuppgifter öfver de alltmer växande inkomsterna. I Majrapporten påpekar Stackelberg, att under de senaste åtta månaderna handeln betydligt tilltagit, och tullinkomsterna ökats]). Koloninsköpmän använde flitigt de utvägar, den politiska ställningen utvisade för deras verksamhet. Handelsförbindelsen med Norra Amerika, “hvaraf öns trefnad hufvudsak-ligen berodde", hade1) oafbrutet fortgått till årets början, men efter denna tid hade den engelska blokaden af de amerikanska hamnarne hindrat tillförseln af amerikanska varor, som sedan kunde hafva kringförts på svenska fartyg. En ökad export af vestindiska produkter motvägde dock detta missförhållande. De engelska ka-parne visade sin forna vanvördnad för neutrala magters egendom och område. Elbers, med hvilken Stackelberg nu tyckes hafva kommit på god fot, får rättighet att utrusta ett fartyg med kanoner för att kunna sätta hårdt mot hårdt.

Det synes, som om det i början af 1814 varit fråga om att bevilja Guadeloupe frihamnsrätt. Stackelberg tar sig åtminstone af en förmodan, att något sådant vore påtänkt anledning att skrifva till af Vetterstedt och på det kraftigaste afråda från detta steg. Eljes skulle regeringen rikta en dödsstöt mot Barthelemy. Det vore nämligen ute med den “nakna klippan", om dess på frihandelsrättigheten grundade handel lede någon inskränkning, då deremot Guadeloupe var ett “jordiskt paradis som nog skulle bära sig utan konstlade åtgärder. I Augusti vet

Stackelberg, att Guadeloupe gått förloradt2). Han uttalar nu farhågor derför, att sedan allmän europeisk fred var sluten, och de holländska och danska öarne återkommit till sina lagliga styrelser, dessa frihamnar kunde draga främlingarne från Barthelemy. Vid uppdragen jemförelse befunnes S. Thomas, som låg närmare Södra Amerikas spanska kust, Porto Rico och S. Domingo, hafva lättare att draga kusthandeln och han-

*) Uppgiften om den oafbrutna fortgången af handelsförbindelsen med Norra Amerika är rätt egendomlig, då man betänker, att det eögelsk-amerikanska kriget fortfarit sedan 1812 och står i föga öfverensstäm-melse med rapporten af 7/io 1812.

2) Barthelemysamlingen (3 tomen).deln på dessa stora öar till sig. På S. Eustache funnes snart sagdt inga tullar. Det bästa. Barthelemy hade att lägga i vågskålen, var dess goda hamn, som isynnerhet under orkanmånaderna var af stort värde.

1815 var ock ett på remissor till Sverige bördigt år, ja, kolonins inkomster uppgingo till betydligt högre belopp än föregående års, men så voro ock utgifterna betydligt större.

Nu anlände ändtligen den så ofta begärda och länge väntade nya garnisonen l). Den bestod af ett detache-ment artillerister under anförande af kapten Lorich, och hela styrkan uppgick till 30 man. Stackelberg anser dock detta antal otillräckligt och önskar, att det måtte höjas till 60, som förr var föreslaget.

Åtskilliga ombyten af embetsmän skedde vid denna tidpunkt. Pastor Forsström, som en längre' tid skött själavården bland Svenskarne derute och tillika varit stadsingenieur, aflöstes af hofpredikanten Lönner. Ju-stitiariesysslan var anförtrodd åt O. E. Bergius, och gu-vernementssekreterareposten åt L. Thenstedt. Äfven från slafmarknaden — slafveriet upphäfdes först 1847 på Barthelemy — anskaffade man ett slags tjensteman. Det inropades nämligen för 255 spanska daler en slaf, som skulle tjenstgöra som profoss och vattenhemtare för garnisonen 2).

Stackelbergs lynne var häftigt och uppbrusande 3), men så blef han ock oupphörligt retad af underordnade embetsmäns opposition. Nu kom han i ett ytterst spändt förhållande till garnisonsläkaren Leurén. Det gick slutligen så långt, att denne blef arresterad. Båda vände sig med sina klagomål till kongl, majestät, hvarvid guvernören särskildt betonade den anarkiska anda, som rådde bland öns embetsmän. Hans åtgärd att låta det komma till den ytterlighet, att Leurén insattes i arrest,

*) Rapport af 30/6 1815.

2) Rapport af 15/8 1815.

3) Hans efterträdares omdöme.blef på högre ort omildt bedömd, och guvernören ålade» att undvika dylika uppträden. I en skrifvelse till hof-kanslern af Vetterstedt yttrar Leurén, att han och guvernören länge umgåtts på mycket vänskaplig fot. Förhållandet hade genom en mängd små orsaker — som t. ex. guvernörens “hetta i spel* — på sista tiden öf-vergått till raka motsatsen. Stackelberg var enligt Leu-réns omdöme fallen för “misstänksamhet, arbiträrt och häftigt uppförande “. Leurén bifogar vidare åtskilliga rätt intressanta observationer öfver Barthelemyförhållan-den. Det rådde en dödande enformighet på ön. Det var endast nyheter från Europa, som kunde gjuta något lif in i svenskarnes tillvaro derute. Hvad de egentliga in-vånarne beträffade, var handeln, som ibland upplifvade», ibland råkade i lägervall, allteftersom de amerikanska, engelska och franska förhållandena varierade, den enda fråga af allmännare natur, som drog deras intresse till sig, och förordningar om tullsatser och sjöpapper utgjorde föremålen för Barthelemyboarnes djerfvaste kannstöpe-rier. Emellertid gjordes allt för Barthelemys upphjel-pande. Vägar och gator anlades, och Gustavias hamn hade nyligen blifvit grundligt upprensad. Ett bolag för tillverkning af salt hade bildat sig. Leurén, som sjelf var medlem häraf, begärde nu för bolaget åtskilliga privilegier]), som tullfrihet och förmånsrätt till saltkrikors anläggning.

Den mellati England och Amerika afslutade freden vållade ej öns handel någon skada2), isynnerhet sedan engelsmännen i sina vestindiska kolonier förbjudit all införsel, som ej skedde å engelska fartyg, och på detta sätt tvungit amerikanarne att uppsöka någon annan nations hamn, hvarest utbyte af produkter kunde ega rum. Men för att vara riktigt säker att kunna draga den engelsk-amerikanska transitohandeln till sig, anser gu-

*) Förmåner beviljades upprepade gåuger saltkompaniet, men tillverkningen ville dock ej taga någon riktig fart.

2) Rapport af 21/io 1815.vernören det vara nödvändigt nedsätta tullsatserna*). Då skulle både köpare och säljare känna sig manade föredraga Barthelemy från S. Thomas, der tullafgifterna voro, enligt hvad Stackelberg förnummit, faststälda till

6 °/o på inkommande och 71/2 °/o på utgående varor, men så föga noggranhet iakttogs vid en lasts förtullning, att tullen blott gick till ungefar 2 °/o. På Barthelemy deremot gick tullen till 9 °/o utom hamnpengar.

Splitet mellan embetsmännen fortfor att spela samma bedröfliga roll i kolonins inre historia. Ovänskap upplågade nu mellan Stackelberg och justitiarien Bergius. Guvernören, som synes hafva strängt hållit på etikettens fordringar, gaf Bergius en lexa, derför att han uppvaktat honom i “morgonstöflar“ och fordrade, att han för framtiden skulle vid dylika tillfållen vara “ordentligt klädd“. Ett obehagligt uppträde timade i konseljen, och Bergius klagar öfver, att hans försök att medla mellan de militära och civila intressen, som pläga förekomma i kolonier, misslyckats, och att han dagligen är föremål för guvernörens “misstänksamhet och chicaner“. Bergius begärde slutligen sitt afsked 2). 1816 blir han förbjuden

^tt vistas i kolonin och lemnar också ön.

Från 1815 finnes ett förslag till nytt reglemente, söm dock aldrig fick kongl, majestäts sanktion. Med afseende på de koloniala myndigheternas magtområden skiljer det sig betydligt från 1811 års reglemente och närmar sig 1805 års. Afgörandet af polis- och exeku-tionsmål och ärenden, som röra handel och sjöfart, samt i allmänhet frågor af civil eller administrativ natur läg-ges i guvernörens hand. Vid afgörandet af ministeriella ärenden, polis- och exekutionsmål skola placemajoren och guvernementssekreteraren vara närvarande. Eljes står vid guvernörens sida en rådplägande — ej beslutande — konselj, som består af justitiarien, tre af invånarne valda

*) Sederm eva yttrar Stackelbe*gf, att handeln till hans glädje höll sig nppe, oaktadt tullsatserna ej sänkts.

2) Barthelemysamlingen (4 tomen).och tre af guvernören utsedda medlemmar. En särskild summa ställes till guvernörens disposition att af honom för hemliga och opåtänkta utgifter användas, och guvernören är härför endast skyldig kongl, majestät redovisning.

Lagskipningen besörjes af en domstol, som består af en utaf konungen utn^md justitiarie och sex af invå-narne valda ledamöter.

Det är hufvudsakligen i nu anförda punkter, 1815 års förslag afviker från 1811 års reglemente. Eljes går det i dettas hjulspår. Förslaget har både ljusa och mörka sidor. Den föreslagna utvidgningen af guvernörens magt var nog å ena sidan egnad att åt styrelseåtgärderna gifva en prägel af större enhet och kraft, men å andra sidan torde nog invånarne, som nu voro vana att genom sina representanter i den beslutande regerings- och finanskonseljen inverka på händelsernas gång, illa hafva fördragit en förändring, som skulle hafva kommit den enda form af representation, som stod dem öfrig — den i

1811 års reglemente omtalade elfvamannakomitén namnes ej ens i det nya förslaget — att nedsjunka till en blott rådgifvande ställning. En afgjord fördel synes mig hafva legat i förslagets bestämmelser om domstolens sammansättning. De sönderhöggo med ens den knut, som så ofta visat sig vara besvärlig, i det de ur domstolen aflägsnade guvernören, placemajoren och guvernements-sekreteraren och gåfvo justitiarien den ställning, han, som vanligen var domstolens enda juridiskt bildade person, hade rätt att intaga. Afund, rangstrider och etikettfrågor födde af sig oupphörliga strider mellan de i domstolen sittande embetsmännen, hvilka strider inverkade störande på målens lugna och lidelsefria behandling, och det låg något oegentligt deruti, att justitiarien eller domaren, som han ock kallades, nödgades åt guvernören afstå ordförandeplatsen i domstolen. Hade 1815 års förslag blifvit ett för kolonien gällande reglemente, så hade en bestämd gräns uppdragits mellan den verkställandeoch lagskipande magten, som förut på ett betänkligt sätt gått in i hvarandra, och Barthelemy hade fått en domstol efter svenskt mönster med en domare som ordförande och en nämd, om ock Barthelemys nämdemän fått större myndighet än de svenska.

Redan förut har omnämts, att tvisten mellan Stackelberg och Bergius 1816 gick till den ytterlighet, att den senare förbjöds att vistas på ön. Guvernementssekreteraren Thenstedt konstituerades då till justitiarie, och von Hauswolff, som 1813 utsändts med särskild rekommendation från hofkanslern, öfvertog tills vidare gu-' vernementssekretariatet. Den förre placemajoren Schii-rer hade rest hem, och baron K. Koskull förordnades i hans ställe. De nya embetsmännen fullgjorde enligt Februarirapporten med osparad möda och nit sina åligganden, och för första gången på lång tid synes ett godt förhållande hafva rådt mellan öfver- och underordnade]).

Handeln och sjöfarten aftogo detta år på ett betänkligt vis.2). S. Eustache blef nu den farligaste rivalen. Holländarne hade på nytt tagit denna ö i besittning och sökte genom låga tullsatser draga rörelsen till sig. Stackelberg nödgades derför taga det länge påtänkta steget att äfven på Barthelemy sänka tullafgif-terna, och han belönades derför af invånarne, som häraf hoppades handelns raska återuppblomstrande, med en i ståtliga ordalag affattad tacksägelseadress.

I Maj 1816 beviljade regeringen Stackelbergs flera gånger upprepade begäran om afsked och utnämde i hans ställe öfverstelöjtnant Rosensvärd till Barthelemys guvernör. I ett bref till hofkanslern, dateradt Augusti 1816, yttrar Stackelberg, att han hört, att han ådragit sig konungens onåd, och att han på grund af sitt behandlingssätt af Bergius och jemväl af andra orsaker blifvit från sitt embete entledigad. Nu yrkade han, stödjande sig på ett godt samvetes vitnesbörd, laglig

*) Barthelemysamlingen (4 tomen).

2) 1816 &rs Januarirapport.undersökning och afvaktade med otålighet Rosensvärds ankomst till ön.

Rosensvärd anlände den 5 Augusti 1816 till Barthelemy, men mottog först den 10 styrelsen1). Hans treåriga guvernörskap blef en enda jeremiad. Han hade mottagit uppdraget att blifva öns styresman, emedan han på detta sätt hoppades kunna ordna sina derangerade aifärer, men denna hans förväntning tyckes ej hafva krönts med framgång, och han såg allt i dystra färger. Nog torde många förhållanden på Barthelemy hafva lemnat åtskilligt öfrigt att önska, men så var ock Rosensvärd en målare, som förstod att göra sina taflor svarta. I sin första rapport klagar han öfver det klena utrymmet i guvernementshuset. Han och hans familj — Rosensvärd var gift och hade tagit hustru och barn med sig till Barthelemy — voro deri lika instängda som i det engelska fartyg, hvarmed de anländjt till ön. Sjelf vore han efter resan mycket matt och sjuk och, ehuru han fått ett halft års lön i förskott, i fullkomlig afsak-nad af pengar. " En piaster derute är mindre i sitt värde till varorna och våra behöfver än 1 Rdr riksgälds i Stockholm." Han ber derför om ett helt års lön i förskott under påstående att en guvernör vore "olycklig", om han ej hade riklig tillgång på pengar. Derute kunde man knappast få låna en summa, och räntan vore gräsligt hög — 40, 60, ja ända till 100 °/o.

I sammanhang med omnämnandet af Stackelbergs afresa från ön säger Rosensvärd, att denne synes hafva varit en god styresman för kolonin, hvarför han ock åtnjutit invånarnes aktning och kärlek. Man måste öf-verse med yttringarne af hans häftiga lynne och betänka, att han haft att kämpa med en mycket obefogad opposition från underordnade embetsmäns sida.

Enligt Rosensvärds åsigt låg ej orsaken till handelns af tynande och stagnationen i rörelsen deruti, atttullarne voro högre än på närliggande öar, utan var fastmer att söka 1) deri att på Barthelemy ej fanns mer än en spekulativ köpman — Elbers — och 2) deri att kapitaler saknades, hvarför de amerikanska köpmännen, som misströstade om försäljning af sina laster och skälig vinst derå, ej vågade sända sina fartyg till Barthelemy. Om ej dessa förhållanden vore för handen, skulle handeln oaktadt den allmänna freden förete större lifaktig-het. På 100 år torde knappast gynsammare period inträffa än den senast förflutna, då alla kolonier voro i engelsmännens händer, och engelsmännen lågo i krig med alla europeiska stater, som hacte kolonier — utom.Sverige — och äfven med Amerika. Att den svenska handeln på ön var så obetydlig, föreföll Rosensvärd egendomligt, då ju öns produkter behöfdes i Sverige, och många svenska varor borde hafva en strykande afgång på ön. Men detta vore svenskarnes eget fel. De för-stode ej att välja lämpliga exportartiklar. Fartyg hade t. ex. anländt till ön, lastade med kakelugnar, eldgafflar, sängvärmare och dylikt. Dessutom hölle Svenskarne sina varor i oerhördt pris.

Hofkanslern af Yetterstedt yttrar sig ungefär samtidigt i ett längre utlåtande öfver orsakerna till den i ögonen fallande minskning, hvari Barthelemys handel

1816 råkade. Dervid synes han böjd att gå en medelväg mellan Stackelbergs och Rosensvärds åsigter, i det han dels antager, att S. Eustache var på god väg att draga till sig den Barthelemy förr tillkommande byteshandeln mellan Amerika och engelska kolonierna, dels ock att Barthelemyboarnes brist på driftkapital och företagsamhet lade hämmande bojor på öns handel. Men som Barthelemys läge vore bättre, måste främlingarne lockas till S. Eustache genom lägre tullsatser. Det var derför nödvändigt att sönderrifva den slöja af hemlighetsfullhet, hvari holländarne visste insvepa dessa förhållanden, och moderera Barthelemys tullafgifter efter de på S. Eustache brukliga.I slutet af 1816 började Rosensvärds klagovisor blifva bittrare. I guvernementshuset “linnes blott en säng, sängkläderna äro utslitna, lakan, örngått otillräckliga, servietter usla eller inga“, yttrar han i en skrif-velse till hofkanslern. Rosensvärd sökte så mycket som möjligt spara. Detta hindrade dock ej, att han rörande en eller annan utgift, som nödvändigt måste göras, råkade i delo med finanskonseljen, som hårdnackadt motsatte sig hvarje utgift, som ej vunnit kongl, majestäts sanktion.

Barthelemys gyllene år voro nu förbi. Inkomsterna öfversköto väl utgifterna, så att betydliga remisser fortfarande gingo till Sverige, men man hade under 1814 och 1815 vant sig vid, att “guldet flödade fram i strömmar ur Barthelemys nakna klippa" *) och var derför ej nöjd med hvad 1816 och 1817 förde i sitt sköte. Enligt Rosensvärds Februarirapport för 1817 te sig förhållandena på ön i en dyster dager. Stadskassan, som några år förut befunnit sig i ett blomstrande tillstånd, var nu bankrutt. Rosensvärd anhåller derför att på kronans kassa få öfvertaga några af de utgifter, som förr hvilat å stadskassan. Detta blef ock fallet.

Handelns oerhörda aftynande injagade en verklig fasa hos guvernören. Fattigdomen började blifva tryckande bland öns befolkning, som ju till största delen var hänvisad att lefva af denna näringsgren. Hvad som gjorde förhållandet så mycket sorgligare var att veta, att S. Thomas och S. Eustache fortfarande drefvo en betydlig handel. Till den förra kolonin kommo massor af europeer och amerikanare för att utbyta sina varor, och den hade derjemte sina egna och S. Croix’ produkter att afyttra. S. Eustache var liksom Barthelemy en genom konst och klokhet tillskapad handelsplats, och med denna ö borde man med framgång kunna täfla. Rosensvärd skall söka taga reda på dess tullförhållanden

1) Uttryck af Bergius i bref till hofkanslern.för att derefter kunna lämpa Barthelemys. Tullsatserna hade bort sänkas, då S. Thomas och S. Eustache åter-lemnades i sina respekti va magters händer l). Handelsfriheten på S. Eustache var större. Fartyg voro ej derifrån tvungna att gå på en viss hamn, och invånar-nes på S. Eustache sjöpass voro billigare. På Barthelemy måste nya sjödokument lösas för hvarje resa, äfven om den mest inskränkta expedition afsågs, och detta var en hämsko på företagsamheten.

Det dröjer ej länge, innan man ser Rosensvärd invecklad i de sedvanliga striderna med andra embetsmän. Han vände sig till hofpredikanten Lönner med en anhållan, att han måtte predika på Engelska hvarannan söndag, eftersom största delen af befolkningen talade detta språk. Men saken strandade derpå, att Lönner härför begärde 500 å 600 piaster i årlig ersättning, under det att Rosensvärd misströstade om att kunna genom subskription samla mer än 200 piaster 2). Detta hade till följd, att guvernören blef så vred på Lönner för hans girighets skull, att “han så när kört ut presten". Sedermera uppstod tvist om val af en ledamot i konseljen. En köpman Vaucrosson var i tur att afgå, men blef omvald. Men han hade mot sig ett stort parti, som mot honom anmärkte, att han städse gått i guvernörens ledband. Jffotpartiets kandidat var en köpman Runnels, som förr — för sju år sedan — varit ledamot af konseljen. Guvernementssekreteraren Hauswolff blandade sig i spelet och beredde Rosensvärd mycket obehag, i det han ute i staden berättade allt, som tilldrog sig i konseljen. Hvilken nu orsaken må hafva varit, blef ett nytt val företaget, och Runnels utsågs då till konseljledamot i Yaucrossons ställe. Vid ett strax derpå infallande konseljsammanträde kom den under askan glimmande elden

*) Rosensvärd synes således nu hafva öfvergått till Stackel-hergs åsigt.

2) 1818 rapporterar dock Rosensvärd, att Lönner åtagit sig att då och då hålla engelska predikningar.

Högström: S. Barthelemy under svenskt välde. 4till utbrott. Runnels hade till detta anmält, att han “genom en utsväfning dagen förut var urståndsatt att närvara “, hvarför han önskade sammanträdet uppskjutet. Sedan sökte han bortresonnera hela saken.

I Amerika rådde svår kris, och från alla håll förspordes klagan öfver de dåliga tiderna. Rosensvärd anhåller att genom hofkanslern erhålla konglig majestäts tillåtelse att draga vexlar på Sverige, om tillståndet fortfore att blifva sämre l). Det skulle dock dröja länge, innan denna nödfallsutväg behöfde tillgripas.

Stor sjuklighet herskade på ön. 20 svenskar hade redan under de gångna månaderna dött derute. De militära förhållandena erbjödo ock en dyster anblick. Trumslagaren vid garnisonen hade gått ur tiden, krut saknades, och “det är intet bättre“. Batterierna voro högst usla. “De ligga högt upp mot himlen, och inga kastmaskiner finnas. “ Några bättre och mera tidsenliga kanoner, som lätt kunna flyttas från öns ena hamn till den andra, anhåller Rosensvärd särskildt, att regeringen må sända ut, “Då skulle ej de fördömda kaparne löpa in och ankra i öns hamnar. “

Af ett bref från Rosensvärd till hofkanslern af Vetterstedt, dateradt 24/o 1817, erfar man, ätt Rosensvärd från regeringen erhållit några förebråelser och varningar 2). Hvilken orsaken härtill varit, framgår ej tydligt af skrifvelsen. Dock synes den hafva varit af finansiell natur. Förebråelserna väckte endast Rosensvärds förvåning. Han visste med sig, att han efter bästa förmåga skött sina pligter och gjort allt för att bringa reda i öns finansiella förhållanden. Öns kassor förvaltades under finanskonseljens uppsigt, och guvernören erhöll af denna det vitsord, att han i allt rättåt sig efter regle-

*) 1817 års Aprilrapport.

2) Bosensvärds rapporter till kongl, majestät äro skrifna på franska och hållna i mera allmänna drag; men de kompletteras af vidlyftiga »krifvelser till af Vetterstedt.mente och förordningar *). Det enda, hvari Rosensvärd ansåg sig hafva felat, var att han ej affordrat Stackelberg fullständig redogörelse, men han hade ansett det vara nog att af honom mottaga den kontanta behållningen i kronans kassa, då han visste, att Stackelberg i Stockholm skulle underkastas revision. Derjemte betonar guvernören skarpt, att styresmannen öfver en så långt aflägsen och af så många yttre förhållanden beroende koloni ofta tvangs att handla efter eget omdöme, och att då domen öfver handlingen plägade utfalla efter det uppnådda resultatet.. Nu var guvernörens öfver Barthelemy ställning synnerligen kritisk, ty handeln låg Öfverallt nere, S. Eustache gjorde allt för att tillfoga ön skada, kassorna voro tomma, de allmänna byggnaderna mycket förfallna. Personligen var Rosensvärd af sorg tryckt till jorden, enär han nyligen förlorat sin Älskade maka.

I en skrifvelse till hofkanslern2) berättar Rosensvärd sig nu hafva fått reda på nyckeln till gåtan, huru

S. Eustaches redd hade kunnat förete en så liflig anblick. Den holländske guvernören hade nämligen tillåtit amerikanska fartyg att utminutera sina laster på redden och betala tull endast för de varor, de lyckades försälja. Men deraf ledo öns egna köpmän skada, och guvernören hade nödgats efter deras önskan upphäfva dessa bestämmelser. Ehuru således S. Eustache bidragit och fortfarande bidrog till förminskningen af Barthelemys handel, låg grundorsaken dertill i den allmänna freden, som gjorde att handeln drefs mellan producenten och konsumenten, utan att någon förmedlande tredje man behöf-des, och i den stagnation, som rådde i både Europas och Amerikas rörelse: Som vanligt spekulerade guvernören

öfver lämpligheten af nedsättning i tull- och hamnafgif-ter. Dock ärnade han först låta de tre orkanmånaderna förflyta, enär fartygen derunder skydde S. Eustaches

J) Protokoll af 2/6 1817.

2) Bref af 7/s 1817.dåliga hamn och hellre gingo till Barthelemy. Nöden på Vestindiens öar var allmän, yttrar vidare guvernören i ofvannämda bref. På S. Thomas hade eländet lagt många i grafven, och äfven på Barthelemy gingo många utan arbete och svulto.

En till Barthelemy anländ underrättelse, som gladde Rosensvärd mycket, var att Stackelberg fått alla sina skulder

till kronan efterskänkta1). “Intet hade det gått så för en så olycklig varelse som jag“, utbrister Rosensvärd i ett anfall af sin vanliga pessimism.

1818 blef ett för kolonin något gynsammare år.

I Januari underrättar Rosensvärd hofkanslern 2), att köpmannen Elbers, som visserligen varit en företagsam man, men å andra sidan genom tredska och ✓uppstudsighet mot öfverheten städse på ett sorgligt sätt utmärkt sig — så hade han 1810 jemte en Cremony varit chef för upproret, 1812 uppläst ett näsvist memorial i konseljen, hvarför han derifrån uteslöts — nu satt kronah på verket genom en skamlig och bedräglig bankrutt. Guvernören anser, att dylika köpmän böra skötas med strama tyglar. Men äfven sekreteraren Hauswolff visade i sitt uppförande mot guvernören ofta prof på oförskämdhet och spelade under täcket med åtskilliga af öns invånare. Rosensvärd, som på senaste tiden märkte, att åtskilliga Barthelemybor behandlade honom med föga aktning, hade frågat Hauswolff om orsaken härtill och då fått till svar, att det troligen kommit till deras vetskap, att guvernören vore mindre väl anskrifven på högre ort. Detta svar retade naturligtvis Rosensvärd. Det har redan “länge bland embetsmännen rådt en aristokratisk anda“, som uppkommit dels genom brist på ordentliga föreskrifter om hvars och ens magtssfer, dels ock derigenom att guvernören sett genom fingrarne med

*) En 1817 tillsatt komité, som liade att granska Stackelberga förvaltning, kom till det resultat, att han häftade till kolonins kassa i en skuld af 13,771 sp. daler.deras öfvergrepp, yttrar han. 1805 års reglemente lade mera magt i guvernörens hand än det nuvarande, hvars fel var, att det ej nog bestämdt uppdrog gränserna för konseljens magt. Snart kom det till ett nytt uppträde mellan guvernören och sekreteraren1). “ Hauswolff måtte ibland vara litet vriden eller ej rätt nykter, han eller jag måste bort", säger Rosensvärd, som anser att han ej begått större dumhet, än då han reste ut till Barthelemy.

Strider mellan embetsmännen hade städse som en tryckande mara legat öfver kolonins förhållanden. Mellan guvernör och justitiarie förekommo ofta kollisionsfall, hvilket ej kunde förekommas, förrän justitiarien på sätt,

1815 års förslag till nytt reglemente förordar, blef ordförande i domstolen. En polisrätt var derjemte högst nödvändig — föreslogs ock af Rosensvärd — på det att domstolen ej alltför mycket måtte betungas af smärre ordningsmål2). Men justitiarien borde enligt Rosensvärds åsigt ej hafva något att dermed skaffa, utan placemajoren, som var den allmänna ordningens upprätthållare och vårdare på ön, borde vara den dömande i polisrätten. Nu var ön alldeles utan polis, och guvernören hade ej några medel att disponera för upprättande af en polismagt, sedan stadskassan, som förr underhållit densamma, nu blifvit bankrutt. En soldat måste göra ronden i staden, men kunde ej billigtvis gå omkring på gatorna och "drifva in svinen".

Baron Koskull hade 1817 rest hem, och placemajors-befattningen stod då obesatt, tills löjtnant Berghult 1818 förordnades att tills vidare bestrida densamma. Stor hjelp tillskyndades härigenom guvernören, men så mycket mer obehag beredde honom hans motparti på ön — Hauswolff och Runnels i konseljen och handlandena Danouille och Röhl.

Underrättelse om Karl XIII:s frånfälle och Karl XIY:s tronbestigning infördes i stadens tidning — Gustavia hade

Bref af lj2 1818.

2) Polisrätten stannade vid blotta förslaget.nämligen en sådan, som utkom en gång i veckan — och embetsmän och befolkning svuro under högtidligheter den nye konungen sin trohetsed.

En händelse, som tilldrog sig mycken uppmärksamhet och blef föremål för olika kommentarier, timade 1818. Ett portugisiskt fartyg, som var en “pris0 och således röfvaregods, fördes nämligen till Barthelemy och försåldes der1). Rosensvärd påstod sig ej hafva afvetat saken, förrän försäljningen redan var skedd, och framhöll som hufvud-orsak dertill, att • stadens ende polisbetjent ej gjort sin pligt. En viss Stuart tillvitade deremot guvernören, att han varit medveten om brottet, men ändå låtit det passera. Saken blef föremål för domstolens behandling, och Stuart, som ej kunde bevisa sitt påstående, dömdes för den å heder och ära gående beskyllningen till böter och afbön.

Den omständigheten, att domstolen lät det stanna vid så lindrigt straff, försämrade Rosensvärds redan förut mycket medtagna helsotillstånd. Den 19 September nödgades han afresa till de varma baden i Ne vis, och placemajoren Berghult blef då regeringens främste man på ön2). Men det dröjde ej länge, innan Rosensvärd i Ne vis slutade sina dagar. Dödsorsaken var lungsot. Hauswolff, som reste till Nevis för att bevista hans begrafning och dervid representera svenska guvernementet, säger att Rosensvärd, som under hela sitt lif hållit på styfvern, under sina sista dagar blef en slösare och ställde till oupphörliga fester för Nevis' invånare. Att man ej behöfver tillmäta denna utsago alltför stort värde, torde vara sjelf-klart, då man betänker, på hvilken fot Hauswolff stått till den döde.

Som jag förr påpekat, var Rosensvärd en man, som såg allting i svarta färger. Men så synes han ock hafva varit ett offer för ständiga bekymmer och motgångar:

*) I Oktober 1818 förbjöd konungen försäljning på Barthélemy af priser, tagna från i vänskapligt förhållande till Sverige stående magter.

2) Hauswolifs rapport af 10/12 1818.hans ekonomiska ställning var ej den bästa1), hans älskade maka rycktes helt hastigt från hans sida, och hans helsa lemnade åtminstone under den senare delen af hans Barthelemyvistelse mycket öfrigt att önska. Kanske blef hans lynne härigenom ömtåligare, än nödigt var. Men säkert är, att han sökte efter bästa förmåga fylla den plats, hvarå han var satt, och att han med allvar arbetade på att sätta sig in i kolonins lifsfrågor: handeln och driffjedrarne för dess uppblomstring och tillbakagång, något som hans bref till hofkanslern, hvilka med stor omständlighet behandla detta ämne, nogsamt utvisa.

I ett till af Vetterstedt ställdt anförande sökte Haus-wolff försvara sig mot de klagomål, Rosensvärd anfört mot honom2). Försvaret är dock tämligen lamt och går ej på sak. I stället slår sekreteraren omkring sig med stora ord och allmänna fraser. Han anser orsaken till sina förmäns fiendskap mot honom ligga deri, att han städse gått öppet till väga och ej skytt att ohöljdt blotta förefintliga missförhållanden. För Thenstedtska slägten

— två bröder Thenstedt, af hvilka den ene var v. ju-stitiarie, och den andre förordnad till notarius publicus

— hade han alltid varit en nagel i ögat. HauswolfF begär att få komma bort från ön, emedan han ej kan lida, att högsta makten förlorar sin auktoritet. “Guver-nementet går ej öppet till väga, i vår domstol går ej ens anständigt till, vi drunkna i affärer, emedan ledaren ej är dem mägtig och gör småsaker till berg, utlänningen drager på axlarne åt oss, pöbeln yttrar sig i paskiller, den bättre tiger och gör betraktelser", är slutklämmen i Hauswolffs anförande.

Redan innan Rosensvärd gått ur tiden, hade C. F. Bagge, som numera synes i egenskap af privatperson hafva varit bosatt på Barthelemy, börjat för tredje gån-

]) Af Norderlings rapport af Januari 1821 framgår, att fordringe-egarne i Rosensvärds dödsbo fingo nöja sig med 662/3 °/0, och kronan synes dessutom hafva efterskänkt åtskilligt.

2) Oktober 1818.gen fiska efter guvernörsskapet1). Genom bref sökte han tydliggöra för hofkanslern, att Berghult, som saknade ålderns auktoritet, ej kunde upprätthålla “årning“ och respekt, utan att han sjelf vore rätte mannen att som guvernör träda i spetsen för öns angelägenheter. Men äfven denna gång gäckades hans förväntning. Af hof-kanslerns svar insåg han slutligen, att intet var i detta afseende att hoppas 2). Men han säger sig vara liksom fastväxt vid Barthelemys klippa och ber af Vetterstedt söka åstadkomma, att “det konungsliga ädelmodet kastar en välgörande stråle öfver en gammal mans slåknande dag“. (Bagge stafvade som det anstod en af gamla tidens knektar).

1819 blef ett för Barthelemys handel ganska fördelaktigt år.

Under årets förra hälft är placemajoren Berghult vice guvernör öfver kolonin. De gamla striderna mellan embetsmännen hade ej förlorat något af sin styrka. Men rolerna voro nu ombytta. Det förra guvernementets vänner, bröderna Thenstedt, understödda af handlandena Petersen och Portelly, bildade nu oppisitionen, under att vice guvernören hade sitt stöd i Hauswolff och hans parti. Berghult riktar mot justitiarien Thenstedt den

förebråelsen, att han vill draga allt från styrelsens afgörande och i stället lägga det under konseljens beslutanderätt. Intresset för valet af konseljledamöter hade i Gustavia ytterligt slappats. Derför var det enligt Berghults påstående lätt för en valintrigör att få hvilken han ville invald i konseljen. Så lyckades det Thenstedt, som genom sitt inflytande hade att förfoga öfver en mängd röster, att drilla saken derhän, att hans vän Portelly blef utsedd till konseljledamot.

Berghult synes hafva varit en energisk man. Han påyrkade i sina rapporter, att guvernören måtte utrustas fned magt att krossa sina motståndare eller, rättare sagdt,

*) November 1818.

2) Maj 1819.ined så stor magt, att motståndare ej kunde uppstå. Hans åsigt var att, eftersom ytterligheterna beröra hvarandra, samma fördelar skulle uppkomma, om handeln lades i guvernörens hand, som på S. Thomas ernåtts, derigenom att guvernementet låg i handelns. Der kände sig alla köpmän som förenade i ett bolag, här var hvarje handlande den andres fiende och afundsman, och hans lösen var: “förtjenar ej jag, skall ingen annan förtjena, och samhället må hellre gå till sin undergång". Guvernören borde hafva nog stor myndighet att göra slut på denna splitets anda. Rosensvärd hade enligt Berghults åsigt uppträdt alltför lamt i det bråk, som uppstod efter försäljningen af den portugisiska prisen. Polisbetjenten borde genast hafva straffats, och Stuart för sina fräcka beskyllningar hafva satts i arrest. Men tiden hade gått, och skriket mot öfverhetens slapphet hade tagit fart, och man hade blifvit nödsakad att företaga energiska mått och steg mot de sydamerikanska independenternas kapare-fartyg och deras försök att i Gustavias hamn försälja tagna priser.

Det motpa^rti, Berghult hade i Gustavia, fortfor att göra honom förtretl). Särskildt visade honom Petersen, Portelly och C. Thenstedt vanvördnad genom att icke infinna sig vid den sedvanliga festen i guvernementshuset till firande af konungens namnsdag. Gustavias öfriga invånare lade deremot med entusiasm sina rojalistiska tänkesätt i dagen. Hauswolff anser Berghult vara sin sanne vän och en nitisk embetsman.

Om köpmannen Ebers, som blef föremål för så olika omdömen, yttrar Berghult, att han var öns ende driftige handlande. Nu hade han lyckats på nytt få vind i seglen. Som bevis på hans förmåga att göra affärer anföres, att då ett fartyg Oden, lastadt med jern och bräder, nyligen anlände från Stockholm, kunde Elbers genom sina mäg-

J) Portelly skröt öfver att hafva mägtiga gynnare i Sverige. F. d. justitiarien Bergius, nu expeditionssekreterare i kolonialdepartementet. ansågs gå de oppositionella Barthelemybornas ärenden.tiga relationer för högt högt pris kontant köpa hela lasten.

Det fanns på ön ett tryckeri, fastän naturligtvis af enklaste art, och en tidning utkom, som förr omnämts, en gång hvarje vecka. Nu hade allt råkat i ytterligt förfall. En mulatt skötte både tryckeriet och tidningen. Oanständiga och för er^skilda personer smädliga tryckerialster sågo ofta dagens ljus, till och med guvernören blef föremål för sårande paskiller, och likväl hade ingen kontroll från styrelsens sida utöfvats. Nu infördes ett slags censur. Boktryckeriets egare ålades nämligen att, innan skrift trycktes, inlemna den till guvernementssekreteraren, som hade att bevilja tillstånd till tryckning eller förbjuda densamma.

I ett bref till hofkanslern sökte Hauswolff gifva en bild af förhållandena mellan embetsmännen på ön. Den vanliga oenigheten fortfor, och härtill var enligt sekreterarens åsigt justitiarien skulden. Berghult drog såsom varande den yngre och saknande den auktoritet, hans värf kräfde, det kortare strået i striderna med Thenstedt, som hade ett mägtigt parti bakom sig. Hauswolff hade börjat längta efter den nye guvernörens ankomst, sedan han märkt, att oppositionen kommit underfund med, att Berghult ej var verklig guvernör. Den sämre delen af befolkningen uppeldades häraf till tredska och olydnad mot öfverheten. Nu hade dock tillståndet blifvit något bättre, sedan hofkanslern gifvit Berghult nödigt ryggstöd, i det han i sina depescher häfdat styrelsens anseende och genom sina allvarliga ord bragt de oroliga hufvudena till lugn och besinning.

Berghults vice guvernörskap blef dock en enda strid. Medlemmarne i konselj och domstol voro städse — med undantag af Hauswolff — af annan åsigt än han. En hetare kamp än vanligt upplågade, då Berghult i konseljen sökte få antagen en förordning om förbud mot spel och dans på landsbygden. Men vice guvernören, som ej synes

hafva tvekat att, då det gällde genomdrifvandet af hvadhan ansåg nyttigt, sätta sig öfver lagliga former, utfärdade å eget ansvar förordningen.

Den 20 Augusti anlände den nyutnämde guvernören, Johan Norderling, som förut varit justitiarie på ön, till Barthelemy1). Han tyckte sig genast förmärka, att in-vånarne voro intagna af verklig glädje öfver hans ankomst. Hvart och ett af partierna satte genast alla krafter i rörelse för att draga honom öfver på sin sida. Enligt Norderlings åsigt var det HauswolfF, som ingjutit sin ande i Berghults styrelsesystem, men så var han ock motpar-tiets “syndabock". Till en viss grad syntes sekreteraren hafva förtjenat ovilja genom “sin kitslighet, sin påflu-genhet och *sin oförsigtiga tunga “. Thenstedt vore i besittning af talanger, men hans hat och misstroende borde gifva vika för vänskap och öppenhet, om ett godt samarbete mellan guvernör och justitiarie skulle kunna ega rum. “Domarens magra hjerta har jag väl föga hopp om, men hvad vill han väl göra?“ — yttrar Norderling i bref till hofkanslern.

Hans omdöme om Berghult låter denne framstå i ett fördelaktigt ljus. F. d. vice guvernören begärde nu sitt afsked från placemajorsbefattningen och afreste oafördröjligen till Sverige.

Den 21 September 1819 härjades Barthelemy af en förfärlig orkan, hvartill man ej sett motstycke sedan 1772. Orkanen utbröt, just då det allmänna tillståndet var som bäst, i det handeln var rätt god, och invånarnes sinnen derför fulla af ljusa och glada framtidsförhoppningar. I Gustavia förvandlades 56 hus till ruiner, och af många fartyg blef det endast spillror qvar. Dock rasade stormen på angränsande öar ännu vildare. På S. Martin bragte han 300 menniskor om lifvet.

Då Norderling vid sitt tillträde till guvernementet reviderade öns kassor, hade kronans kassa betydande kontanta tillgångar att uppvisa, under det att stadens kassa befann sig i den forna sorgliga ställningen.

]) Rapport af Augusti 1819.Invånarnes antal uppgick till 4587 personer, sålunda . fördelade: hvita i staden 719, negrer och kulörta 713, slafvar 1478 — 2910 personer —

hvita på landet 1019, negrer och kulörta 103, slafvar 555 = 1677 personer.

I bref*) till expeditionssekreteraren Bergius redogör Norderling något längre fram för ställningen inom kolonin. Spåren efter den förfärliga orkan, som den 21 September spred förödelse öfver ön, började nu utplånas 2). De förmögna hjelpte de fattigare att föra upp sina hus, de flesta fartyg voro reparerade, och hamnen var frigjord från spillror och vrak.

Norderling anser sig hafva afhjelpt åtskilliga missbruk, som inrotat sig i öns styrelse, men han vågade ej gå alltför bröstgänges till väga, emedan han trodde sig hafva mot sig en liga, som sent eller aldrig förläte, 1) att han ej uppträdt med förkrossande stränghet mot Berghult och Hauswolff, 2) att han satt konseljen och domstolen i vederbörlig respekt. Bergius borde afhålia sig från att korrespondera med enskilda på ön, ty derigenom erhölle partiandan ny näring. Hvartenda ord, som man kunde vända till sin fördel, användes som ett anfallsvapen mot Rosensvärds och Berghults styrelse. Stympade och vrängda utdrag ur bref ven flögo kring staden, krigsplaner uppgjordes, och kannstöpande sammankomster höllos. Man asyftade en “ sakramenskad köpmansstyrelse, hvari chefen borde omskapas till en snart sagdt stadsbetjent, beroende för sitt lifs uppehälle af deras — köpmännens — nåd, liksom en kolbonde af sin brukspatron". “I hvilken sylta har jag ej kommit", utbrister Norderling. Invånarne på Barthelemy skulle nog helst se, att guvernör, domstol och tullbetjenter vore borta. "Vive saint Thomas" — var det vanliga skriket. Der gick en skeppare till tullhuset och anmälde, att han hade mjöllast. “Du är ett

*) Dateradt l6,n 1819.

2) Kongl, majestät lät utdela 3000 sp. daler till deras hjelp, som befunno sig under orkanens följder.nöt", hette det, Udu har socker" — hvarför ingen införseltull på S. Thomas ifrågakom. Sedan delade tull-tjenstemännen och skepparen rofvet, och danska kronan fick intet.

Den svåra orkanen hade förvandlat S. Eustache till en enda hög af ruiner, så att ön enligt Norderlings åsigt torde

hafva svårt att komma sig. På S. Thomas fanns ett ständigt förråd af östersjö-, medelhafs-, engelska och holländska varor, som lockade köpare till ön. På Barthelemy handlade man deremot efter den gamla slentrianen och slogs om de franska och engelska kabotörernas ut-smugglade socker och rom för att betala de amerikanska lasterna. Ej en enda spik eller ett skeppund jern från Sverige fanns derute. De svenska köpmännen saknade all företagsamhet, "de ligga som hunden på hötappen", säger Norderling, som var en älskare af ett kraftigt språk, kryddadt af populära bilder.

En ny placemajor, J. Haasum, var nu tillsatt. Om honom betygade Norderling, att han var en dugtig karl, men justitiarien synes han fortfarande hafva betraktat med stort misstroende. " Blott jag kunde få fan och hatet ur Thenstedt", utropar han. HauswolfF afslutade med

1819 sin vistelse i kolonin, och Haasum förordnades 1/i

1820 att tills vidare jemte sin egen äfven bestrida guver-hementssekreterarebefattningen.

1820 ingick med tämligen goda löften för Barthelemys handel *). Man såg vanligen 15 å 20 nordamerikanare i hamnen och dessutom en mängd franska, engelska och holländska kabotörer, som tillförde ön vestindiska kolonialprodukter. Nu märktes ej något spår af föregående års förhärjande orkan. Hamnen var åter satt i godt skick, och de stadens byggnader, som tagit skada af stormen, på nytt uppförda. På orkanen följde den fruktansvärdaste torka2). Inga växter buro frukt, och allt låg förbrändt. Landtbefolkningen hade derför mycket

J) Rapport 17/i 1820 (Barthelemysamlingen 7 tomen).

2) Rapport af 27/3 1820.svårt att skaffa sig det, de till sitt nödtorftiga uppehälle oundgängligen behöfde. I September föllo dock häftiga regn, men dessa förde i släptåg en elakartad feber, som skördade många offer. Ett tjugotal främlingar jemte åtskilliga af öns egna invånare dogo. Guvernörens fyra barn nedlades på sjukbädden, och tre blefvo feberns rof. Hvad som grep Norderling mest var att hans äldste son, Gabriel, som blifvit utnämd till guvernementssekreterare och nyss anländt till ön, också gick bort. Slutligen blef helsotillståndet bättre, då senhöstens friska vindar fått bortsopa feberdunsterna *).

Partilidelserna på ön tycktes nu hafva lagt sig till ro. Den opposition mot styrelsen, som, under det vice guvernören Berghult stod i spetsen derför, satts i scen af köpmannaoligarkin och enligt Norderlings åsigt gått ut på att göra guvernören till en lekboll i handlandenas händer — liksom fallet varit vid upproret 1810 “au temps de vieille femme Ankarheim" — höjde nu ej vidare hufvudet2). Och äfven bland de lägre samhällslagren hade en bättre anda börjat göra sig gällande. Norderling vädjade nämligen, efter hvad han sjelf säger, med stor framgång till “ packets “ hederskänsla. De blodiga slagsmål, som förr vanligtvis utgjort afslutningen på de ofta förekommande sjömansbalerna, blefvo allt sällsyntare. Guvernören sjelf drog ej i betänkande att ofta infinna sig vid dylika tillställningar, hvarvid han ställde vänliga ord till deltagarne och på detta sätt lyckades väcka till lif en viss ambition, som blef en driflfjeder till ett bättre uppförande.

Norderling var väl vuxen sin post. Han var från sin justitiarietid förtrogen med Barthelemys speciella förhållanden, han var en handlingens och kraftens man, som förstod att på nytt lägga fasta grundvalar under guver-nementet och krossa oppositionens månghöfdade hydra, men han var ock glad och lefnadsfrisk och visste att

J) Rapport af 23/l2 1820.

2) Norderlings skrifvelse till Bergius af 4/5 1820.genom sina umgängesgåfvor göra sig omtyckt af hög och låg. Hvad man möjligen kan förebrå honom är att det låg något af despot hos honom, så att han någongång drog under sin egen domvärjo hvad som föll under konseljens och domstolens beslutanderätt. Han synes för ett dylikt tillvägagående hafva erhållit någon varning från kolonialdepartementet. I en skrifvelse af 4/r> 1820 sökte han försvara sig för denna beskyllning och påstår, att man hemma i Sverige missuppfattade honom, om man trodde, att han af magtlystnad droge alla polismål under sin speciella pröfning. Han ansåg, att en guvernör gjorde klokast uti att så mycket som möjligt dela det odiösa i dylika mål med domstolen. Dock medger han, att han ofta gjorde processen kort med " slafvar, äfventyrare och filles de joie“* Som vanligt rådde naturligtvis en viss spänning

mellan guvernör och domstol. Särskildt blef Norderlings förhållande till justitiarien aldrig riktigt godt. Också sjöng han i sina bref till hofkanslern samma klagovisa öfver den senare. Så yttrar han en gång *): “ alla klaga öfver Thenstedts lömska och oförsonliga sinne, jag fruktar honom ej, men kommer efter mig en svag guvernör, skall han rida ryggen af honom och sätta kolonin i ljusan låga".

Flera gånger förut hade det varit fråga om att upprätta en stadsmilis, men åsigterna om den nytta, en dylik kår kunde medföra, hade varit delade2). Emellertid kom den genom placemajor Haasums kraftiga åtgörande till stånd 1820. Den bestod af två kompanier, det ena sammansatt af hvita och det andra af kulörta, hvardera räknande 150 man 3). Då landtmilisen var klent organiserad, och garnisonen bestod af 22 man, hvaraf de flesta voro ålderstigna eller sjukliga, kunde nog upprättandet af denna stadsmilis vara af behofvet påkalladt. Inom garnisonen utspelades detta år ett blodigt drama. Fändrik J. von

*) I skrifvelse af Februari 1820.

2) Rapport af 21 /3 1821.

3) Haasums rapport af 22/10 1820.Platen blef nämligen nedstucken af sergeanten Andersson. Dråpet tycktes hafva begåtts under rusets inflytelse. Emellertid pliktade Andersson med lifvet derför. Han blef halshuggen af profossen James Duck, “den ende slaf, som torde hafva tillhört Ers Majestät", som Norderling yttrar i sin rapport till konungen.

Gustavias redd hade i början af 1820 företett en liflighet, som bådade godt för årets handel. Utgången motsvarade dock ej förväntningarne, och förhållandet blef således ett motsatt mot vanligheten, enligt hvilken handeln plägade under årets första månader föra ett mera tynande lif för att blomstra upp, sedan skörden af de vestindiska kolonialprodukterna blifvit verkställd. Det tyckes hafva uppstått en sorts öfverproduktion, och för den öfverfulla marknaden fanns ej tillräcklig mängd köpare. Så inträdde en allmän stockning i rörelsen. Nordamerikanska varor hade utkommit till Barthelemy och de andra vestindiska frihamnarne i en sådan mängd1), att prisen derå föllo oerhördt, och kolonialprodukterna rönte samma öde i Norra Amerika. “Farmern och plantage-egaren skrika ej mindre än frihamnsköpmannen.“

Det var på denna tid, som de spanska kolonierna i Södra Amerika kämpade den oafhängighetskamp, hvarå framgången skulle sätta sin krona. Deras kapare svärmade oupphörligt kring på de vestindiska farvattnen, och det var gifvet, att äfven neutrala magter, som hade kolonier dejrute, skulle med dem komma i beröring af mångfaldig art. Norderling säger sig hafva strängt tillämpat den grundsatsen, att han förnekade under egen flagga seglande insurgenter allt tillträde till öns hamnar, om de förde priser med sig, och eljes endast i det fall lät dem ankra, att de varit utsatta för verklig sjöskada, då de endast fingo så lång tid på sig, som oundgängligt behöf-des för reparationen. Detta var plägsed äfven i andra kolonier. Men kryssarne synas hafva vetat kringgå gu-vernörens föreskrifter. De skaffade sig nämligen dels holländsk, dels amerikansk flagg och kommo sedan till Barthelemy för att afyttra en hop varor samt blefvo då mottagna, emedan de satte lif i handel och rörelse. Norderling synes således sjelf hafva gett sig dispens från sin stränga grundsats. Han erkänner, att han sjelf ofta blef dragen vid näsan och ofta måste blunda, men synes hafva sökt ett stöd för sitt handlingssätt i de främmande flaggor, hvarunder de fartyg, som förde kaparegodset, in-kommo till ön.

1821 blef det bästa året i tjugotalets Barthelemy-historia. Förhållandena inom kolonin voro mycket fördelaktiga. Embetsmännen lefde i sämja, till och med guvernören och justitiarien synas hafva dragit någorlunda godt i lag, det var lif i handel och sjöfart, och den allmänna stämningen på ön var derför den bästa. Som af den bifogade bilagan synes, beredde ock kolonin detta år Sverige en rätt vacker vinst. Taflan saknar dock ej heller nu sin skugga. Den 9 och 10 September gick en orkan fram öfver ön*), som i häftighet och styrka liknade

1819 års. Auktionskammaren, metodistkyrkan och en mängd negerkojor förvandlades till spillror. Norderling sjelf, som för att erhålla frisk luft flyttat in i köpmannen Elbers hus nedanför stora batteriet, måste fly derifrån klockan två på natten mellan den 9 och 10,. och detta tyckes hafva skett i rätta ögonblicket, ty “salen flyttades några alnar, men sängkammarn flög till fanders“, som han på sitt gr of korniga språk berättar saken. På sjön

betecknade stormen sin väg med än gräsligare spår af sin härjande framfart. Elfva amerikanska fartyg och några engelska och svenska droghers2) gingo förlorade, och ett tretiotal menniskolif uppslukades af de uppretade böljorna.

Under 1822 gick handeln fortfarande i de gamla hjulspåren och lyckades någorlunda hålla sig uppe. Bar-

*) Bref till hofkanslern af 17 9 1821.

2) Drogher kallades en mindre vestindisk farkost.

Högström : S. Barthelemy under svenskt välde. 5thelemy var den förtjenande mellanden mellan Norra Amerika och de engelska kolonierna. Der utbyttes de amerikanska lifsmedlen och de vestindiska kolonialprodukterna mot hvarandra. Men ett annat förhållande skulle snart inträda1). Engelska parlamentet beslöt nämligen att öppna Englands kolonier för amerikanarne, och detta beslut blef för Barthelemy, som just genom sin transitohandel uppsvingat sig till en viss betydenhet, af ödesdiger beskaffenhet, om ock följderna ej genast klart trädde i dagen. Det dröjde en tid, innan engelsmän och amerikanare hunno vänja sig vid de förändrade förhållandena, och det var först följande år förbehållet att tydligt visa, hvilket afbräck Barthelemy led deraf, att handeln bröt sig nya banor. I början voro både engelska och amerikanska köpmän missbelåtna med de ömsesidiga privilegierna.

Året utmärktes af en brännande torka2), som utbredde sina skadliga verkningar öfver hela vestindiska arkipelagen och hade till följd, att skörden slog fel, och att socker- och kaffeproduktionen blef högst obetydlig.

Saltkompaniet, som länge legat i dödskampen, erhöll nytt lif 1822, derigenom att doktor Leurén och en köpman vid namn ‘J. Bernier, som stodo i spetsen för bolaget, lyckades anskaffa nytt driftkapital och med all kraft arbetade på saltproduktionen.

Detta år3) kungjordes på ön konglig majestäts tillåtelse för de kulörta att deltaga i valet af konseljledamöter — en rättighet hvarom de upprepade gånger pe-titionerat.

Det föregående året hade kännetecknats af ett tillfredsställande lugn i kolonins inre förhållanden, men det var lugnet före stormen. Ofridens ande fick på nytt ön under sitt välde, och de gamla striderna upplågade med förnyad styrka. Men det var andra personer, som nu

*) Rapport af 10/9 1822.

2) Éapport af 24/4 1822,

3) Rapport af ®'a 1822.innehade hufvudrolerna. Justitiariens opposition mot styrelsen hade tystnat, och det var i stället ett helt parti, bestående af några framstående köpmän och lägre tjenste-män, som gjorde allt för att undergräfva guvernörens ställning. Partiets koryfeer voro1) köpmännen Runnels, Danouille och Röhl och tjenstemannen vid tullen Falkman, hamnmästaren Viksell, konseljnotarien Dahlbeck och löjtnant Tybell. Röhl anförde nu i Sverige klagomål mot Norderling. Han skall enligt Norderlings påstående hafva fattat hat till honom, emedan “hans Knodd-Hög-vördighet en gång för oförskämdhet utvisats ur konseljen". Men då Röhl snart kom till insigt derom, att partiet gick för långt, öfvergaf han dess fana2). Mellan guvernören och Dahlbeck blef striden allt hetare. Den senare jem-rar sig i oupphörliga skrifvelser till hofkanslern öfver den sorgliga ställningen derute. Han hade, oaktadt han i allt ansåge sig hafva följt lagens föreskrifter, ådragit sig ovänskap från de högre embetsmännens sida — guvernörens, placemajorens såsom varande guvernörens måg, och justitiariens, hvilkens knep han påstår sig hafva genomskådat. Någon af partiets medlemmar hade till Sverige öfversändt en afskrift af några beskyllningar mot Norderling, hvilka stått att läsa i en amerikansk tidning3). Beskyllningarne gingo ut på, att guvernören uppträdde ovänligt mot amerikanarne och i hamnen mottoge pirater. Det synes, som om man i Sverige ej skulle hafva lemnat dem utan afseende. Norderling grämde sig nämligen, som han sjelf säger, djupt öfver konglig majestäts visade. missnöje med vissa sidor af hans styrelse och tillbaka-kastade med kraft de framställda beskyllningarne. “Hans händer voro rena.“ Nu trädde ock hofpredikanten Lönner, som, efter hvad förut visats, var prest i kolonin, i skarp opposition mot styrelsen och anförde klagomål mot densamma hos kolonialdepartementet, och Norderling fäl-

A) Bref till hofkanslern af y/2 1822.

2) Rapport af 24/4 1822.

3) Rapport af 6/3 1822.ler om honom det omdöme, att han var själen i det missnöjda partiet. Vid en inäpektion af lazarettet hade Lönner ai\märkt, att man i rummen förvarade torr mylla, som gjorde dem till afrikanska sandöknar. Jag lemnar derhän, om han hade fog för anmärkningen. I alla fall erhöll han af konseljen en skrapa, och från denna stund tyckes han hafva fattat ett bittert hat till Norderling och framstår derefter som den der höll oppositionens trådar i sin hand. Emot honom vände sig ock snart guvernörens hela förbittring, och hans återkallande till Sverige yrkades på det bestämdaste1). Regeringen gick ock snart häri Norderlings önskan till mötes. Norderling är glad att vara utaf med “jesuiten". “Må han gerna för mig få ett bondpastorat, men i Stockholm duger han ej“, lyder Norderlings afskedsomdöme om Lönner.

Äfven Dahlbeck blef hemkallad, och sekreterarebefattningen i konseljen sköttes tills vidare af C. Fischer. Tybell reste tillbaka till Sverige. Öfver Viksells embets-förvaltning anställdes undersökning, som slutligen hade till följd, att han återfick hamnmästarebefattningen2). Detta kom “den heliga ligan“, som Norderling med afseende fastadt på oppositionspartiets främste man, Lönner, kallade detsamma att fatta nytt mod och hoppas på återfåendet af sin ledare.

Följande år fick ock pastor Lönner konglig majestäts tillåtelse att återvända till Barthelemy, hvarför han betygar sin tacksamhet i ett bref af den 6 Juli. Han mottogs, efter hvad han påstår, med stor kallsinnighet af guvernören och hans tvenne magar, placemajoren Haasum och den nyutnämde justitiarien Morsing. Men emellertid tyckas tvisterna hafva hvilat under 1823, och Norderling säger ofta i sina rapporter, att det största lugn rådde i kolonin.

Åtskilliga förändringar i embetsmannakåren skedde 1823. L. Thenstedt, som länge varit sjuklig och dess-

*) AngU8tirapporten 1822.

2) Kapport af 10;9 1822.utom aldrig synes som ordinarie innehaft justitiariesyss-lan, drog sig nu tillbaka och protokollssekreteraren L. Morsing installerades den 7 Juli som öns justitiarie !). Sekreterarebefattningen i konseljen gafs samtidigt åt G. Ekholtz.

Det började nu gå mer och mer utför för Barthelemy. Handeln råkade i en lägervall, som tilltog i den mon, engelsmän och amerikanare lärde sig inse fördelarne af det direkta varuutbytet, och Barthelemy således upphörde att spela rollen af en förmedlande länk i den handels-kedja, som dittills omslutit Norra Amerika och Vestindien 2). Äfven under 1823 kommo väl amerikanare af gammal vana till ön för att afyttra sina lifsmedel, men köpmännen vågade ej skalfa sig så stora lager deraf, då de ej voro säkra att kunna afyttra dem3). Under orkanmånaderna — Augusti, September och Oktober — tycktes handeln nästan dö ut.

Man började nu derute hysa allvarliga farhågor för kolonins blifvande öde. Norderling betonar oupphörligt i sina rapporter, att staten var för hög. Besparingar i löner och indragningar af tjenster voro enligt hans åsigt nödvändiga. I sin Novemberrapport väckte han följande förslag: 1) guvernörens lön borde sänkas med 2000 piaster (från 7000 till 5000), 2) anslaget till det kalas, som brukade gå af stapeln på konungens födelsedag, borde sänkas — saken hade dessutom blifvit en slentrianmässig skyldighet, hvarpå invånarne snart sagdt pockade — och 3) prestbefattningen borde indragas, och lönen således inbesparas. Norderling håller före, att ingen svensk prest behöfdes derute. Soldaterna finge nöja sig med på fartyg vanliga andaktsöfningar, man kunde använda husandakt och dessutom besöka metodistkapellet. .

Ett slags civiläktenskap för katoliker synes under Norderlings guvernement hafva användts på ön 4). Emedan

3) Rapport af 31/7 1823.

2) Rapport af 10/6 1823.

3) Rapport af November 1823.

4) Rapport af 6/10 1823.lång tid kunde gå om, hvarunder det ej fanns katolsk •prest att tillgå i kolonin, och

guvernören ville undvika, att folk lefde tillsammans i konkubinat, lät han en sorts kommunala tjenstemän, som han kallar “les capitaines du quartier* efter gudstjensten kungöra lysningar till blifvande äktenskap och kontrahenterna sedermera i närvaro af föräldrar och vittnen inför honom svära hvar-andra trohet. Han lemnade det sedan i deras fria skön att låta helga det knutna bandet, då det blef tillgång till prest. I allmänhet tyckes Norderling hafva synnerligen vinnlagt sig om att uppträda som katolikernas gynnare och vårdare af deras kult. Så arbetade han energiskt för; att kolonin måtte vara försedd med katolsk prest. Detta förefaller något egendomligt, då man känner, att han ansåg den protestantiske prestens tillvaro i kolonin obehöflig. Får man ej anse det vara fullt fog för denna hans skiljaktiga ståndpunkt, som han sjelf anför, nämligen ätt den katolske presten nödvändigt be-höfdes som undervisare af den gräsligt okunniga landt-befolkningen, kan man väl ock i den omständigheten, att den protestantiske presten naturligtvis aflönades ur kolonins hårdt anlitade kassa, under det att den katolska befolkningen sjelf fick aflöna sin själasörjare, spåra en orsak dertill. Möjligen förlänade ock hans förbittring mot Lönner en viss grad af skefhet åt hans åsigt i detta fall.

I staden verkade metodisterna mycket godt med sin skola. Vid en examen 1824 förhörde guvernören der öfver hundra neger- och mulattbarn, som gåfvo tillfredsställande svar *).

1824 blef i ekenomiskt hänseende ett nytt olycksår för Barthelemy. Handeln förde under årets förra hälft ett tynande lif och sjönk under orkanmånaderna ända derhän, att blott en enda amerikanare visade sig i Gu-stavias hamn. Det blef icke blott icke något öfverskott på inkomstsidan, utan kolonin ville icke ens bära sig.

*) Rapport af Februari 1824.Det förbud, hvarigenom den svenska regeringen den 30 Oktober 1823 satte en dam för den rättighet, främmande fartyg under Norderlings chefsskap åtnjutit att i hamnen försälja sina laster i minut, visade sig ej mäg-tigt att upphjelpa handeln *). De få köpmän en gros, som funnos på ön, hade visserligen önskat, att detaljhandeln i hamnen måtte upphöra, men ändrade färg, sedan pro-hi bi ti vsystemet börjat tillämpas, och under trycket af dåvarande tidsförhållanden, då man måste noga akta sig för hvarje steg, som kunde kasta främlingarne i gran-narnes armar, tillät Norderling åtminstone, att fartyg fingo afyttra en del af sina laster i Barthelemy, oaktadt det öfriga af lasten var bestämdt för andra orter.

De inre förhållandena visade nu åter tecken till oro. Handelshuset Bigard, en mulattfamilj, som från far till son beredt styrelsen svårigheter och varit inblandad i upproret under Ankarheim och sedermera deltagit i den oreda, Falkman, Viksell m. fl. tillställt, fortsatte äfven nu sina stämplingar2). Striderna mellan guvernören och Lönner upplågade äfven på nytt3). Lönner, som för andra gången skulle styra kosan tillbaka till fäderneslandet, höll en afskedspredikan, hvari han hade till ämne de förföljelser, konung David nödgades utstå. Med konung David skall han hafva menat sig sjelf. En skandalös sensation blef häraf följden. I Maj 1824 begaf sig Lönner på hemvägen. Anländ till S. Croix, undfägnar han hofkanslern med följande kraftuttryck: “Gudskelof att jag är med lifvet från guvernörens blodiga hand, hans döfstumma själ känner intet annat än guld och våld.“

1825 nådde den ekonomiska kris, hvarför Barthelemy några år varit utsatt, sin spets. Kolonins handel visade endast svaga tecken till lif. Tullinkomsterna, som under vanliga år uppgått till 1500 å 2000 piaster för må-

*) Marsrapporten 1824.

*) Majrapporten 1824.

3) Julirapporten 1824.nad, gingo nu i bästa fall till 800 piaster1). Man började nu derute uppge hoppet om en förändring till ett bättre. En stum förtviflan lägrade sig öfver sinnena 2). Flera köpmans- och handtverkarefamiljer utvandrade till Porto Rico, emedan de fruktade, att de ej skulle kunna lifnära sig i kolonin. Men det var under stor sorg och saknad, de togo detta steg, och den svenska styrelsen enligt 1811 års reglemente efterlemnade hos dem ett sak-nadt minne. Utgifterna öfverstego allt mer inkomsterna, och embetsmännen bragtes i trångmål, derför att de ej kunde utfå sina löner. Kassans beräknade' tillstånd den 6 December, då lönerna skulle utbetalas, visar en mörk bild3). Det antogs blifva, som följer:

*) Bref till hofkanslern af 8/j 1825.

a) Rapport af “'5 1825.

3) Rapport af 14/n 1825.

4) Kungjordes på ön 8/3 1825.

Till guvernören, som fyllt en brist i sista qvartalet................. 922 piaster Till löntagare för 2 och 3 qvartalen . . . 4749 „ „ „ 4 qvartalet....... 3022 För garnisonen, milisen m. m........ 260 „ Summa 8953 piaster. Tillgångar: Kassans kontanta tillgångar d. 9/n .... 1034 piaster Tullkassan................. 641 „ Återstoden af månaden och Decembers fem första dagar antogos skola gifva .... ±0 „ Summa 1715 piaster. Alltså brist................. 7238 piaster. 1825 skedde genom konglig majestäts order en förändring i sammansättningen af kolonialdomstolen4). Den skulle hädanefter bestå af justitiarien som ordförande, guvernementssekreteraren och 3 af invånarne valda medlemmar. Mindre vigtiga mål kunde af 4 — hvari-bland justitiarien naturligtvis skulle vara en — afdömas, men alla 5 ledamöternas närvaro fordrades för mål, som gingo å ära och lif. En gräns var således uppdragen mellan den lagskipande och verkställande magten, och de drabbningar, som så ofta levererats mellan domstolens ordförande, guvernören, och dess juridiskt bildade ledamot, justitiarien, borde ej härefter förekomma. En förändring, som följande år vidtogs i kolonins styrelse, återförde dock till en viss grad förhållandena på den gamla fote'n, att de verkställande och lagskipande myndigheterna delvis sammanblandades. För att en indragning i staten skulle kunna ske, blef nämligen guvernörs-befattningen tills vidare afskaffad, och en interimssty-relse, bestående af placemajoren och justitiarien, sattes i guvernörens ställe*). Regeringskonseljen, domstolen och finanskonseljen fortbestodo. I den nya styrelsen hade placemajoren och justitiarien lika magt och myndighet, om ock något högre rang tillkom placemajoren 2).

Norderling drog sig nu tillbaka till privatlifvet, sedan han för Barthelemys Invånare kungjort den nya ordningen3). Han dog 1828 ute i kolonin.

Det var hädanefter placemajoren J. Haasum och justitiarien L. Morsing, som ledde öns angelägenheter.

Handeln lefde fortfarande endast ett matt och flämtande lif. Tullinkomsterna uppgingo endast till 500 spanska daler för månad 4).

Öns folkmängd hade nu nedgått till 4016 personer, hvaraf 1723 voro hvita, 906 fria kulörta och 1387 slafvar. Landtbefolkningen tillkämpade sig en torftig utkomst med fiske, trädgårdsodling och boskapsskötsel. Bomullsplanteringen nedgick mer och mer, enär priset å bomull ställde sig särdeles lågt. 1825 års afkastning

*) Kongl, ipajestäts order af 4/2 1826.

2) Placemajorens namn står alltid till venster om justitiariens under rapporterna.

3) Hans sista rapport är af 2/s 1826.

4) Rapport af 2/6 1826.var 150 balar, men 1826 års antogs ej gå öfver 80. Norderling hade sökt få vinplantering till stånd och derför anskaffat frön från Madeira, men hans företag hade ej gynnats af framgång. Torkan varade för länge — ibland ända till 5 å. 6 månader — för att ömtåliga plantor skulle kunna lefva i den tunna matjordsskorpan.

I December 1826 timade en händelse, som hade den största betydelse för Barthelemy och kom hoppets sol att på nytt sprida sina lifgifvande strålar öfver den lilla klippön i vesterhafvet. Engelsmännen stängde nämligen åter sina kolonier för amerikanarne, och som genom ett trollslag förvandlades situationen på Barthelemy. Der kom mod i misströstans ställe, modet födde af sig företagsamhet, der blef lif och rörelse, och snart stod den forna transitohandeln i full blomma.

1827 företedde Gustavias hamn den gamla anblicken. Massor af tyngre fartyg kommo för att afyttra Norra Amerikas lifsmedel, och deromkring svärmade lätta engelska droghers, lastade med vestindiska kolonialprodukter *). Nu sprungo tullinkomsterna under årets bättre månader med ens upp till 2500 å 3000 spanska daler, skulden till embetsmännen betalades, och kolonin kunde på nytt lemna sitt moderland tribut.

Detta år sökte svenska regeringen göra en sjelf-ständig affar på Barthelemy 2). Den utsände nämligen till

försäljning derute 1000 centner krut och 31561 fot tunn-bräder som last å skeppet Carl Johan. Det gick trögt att försälja lasten 3). Hvad särskild t bräder beträffar, fanns redan förut god tillgång af amerikanska på platsen.

Med Carl Johan följde ock 10 soldater, som blefvo en välbehöflig förstärkning i den ytterligt försvagade garnisonen.

1828 gaf lysande ekonomiska resultat. Tullinkom-

*) Marsrapporten 1827.

2) Decemberrapporten 1827.

3) Januarirapporten 1828.sterna stego i April ända till 4442 sp. daler, och vackra summor kunde öfversändas till Sverige.

För öfrigt utmärka sig Haasums och Morsings rapporter för en gräslig torrhet. De innehålla i allmänhet blott redogörelse för de remisser, som gingo till Sverige, och de mått och steg, styrelsen vidtog för att hålla de i de vestindiska farvattnen på denna tid så ofta förekommande kaparne inom tillbörliga skrankor. Den franske amiralen i Vestindien Bergeret anklagade 1828 Barthelemys styrelse derför, att den skulle hafva låtit en pirat inlöpa i hamnen och der försälja sitt röfvaregods. Anklagelsen ledde ej till någon åtgärd. Haasum och Morsing påstodo sig städse vinnlägga sig om att skaffa svenska regeringens förbud mot införandet till kolonin af kaparnes röfvaregods efterlefnad och endast i det fall tillåta kapare med sina priser inlöpa i öns hamnar, att de lidit verklig sjöskada, som oundgängligen kräfde reparation.

Ett förhållande, hvarpå den nuvarande styrelsen öfver Barthelemy särskildt faste uppmärksamheten, var det glödande hat, som förefanns mellan hvita och kulörta, och som ofta gaf sig luft i blodiga slagsmål. Det behöfdes blott, att en hvit och en kulört hade något obytt med hvarandra, så uppstod der träta, folk samlades, man tog parti för och mot, och snart var slagsmålet i full gång. De hvita voro intagna af en oändlig massa fördomar mot de färgades klass.

1829 och 1830 utmärkte sig ock för ett tämligen friskt lif i handel och sjöfart, om äfven resultaten ej gingo upp mot 1828 års T). Man började dock på nytt blifva missmodig i kolonin, emedan man hade anledning att befara, att England stod i begrepp att åter öppna sina kolonier för amerikanarne. Och det fruktade slaget skulle ej länge låta vänta på sig.

I December 1830 återvände justitiarien L. Morsing

*) Rapporter för 1829 och 1830,till Sverige. Prestbefattningen i kolonin, som varit obesatt sedan 1824, uppdrogs nu åt domkyrkoadjunkten i Linköping C. A. Carlsson.

Här ligger gränsen mellan Barthelemys goda och onda år. De yttre förhållandena hade väl vexlat, och den med dessa förhållanden på det innerligaste sammanväxta handeln, som utgjorde lifsvilkoret för Barthelemy, hade understundom haft de största svårigheter att bekämpa, men kolonin hade i alla fall icke blott burit sig sjelf, utan äfven lemnat en betydlig afkastning, som kommit moderlandet till godo. Men nu var det förbi med den gyllene tiden för Barthelemy. England öppnade för beständigt sina kolonier för amerikanarne, och kolonin hade spelat ut sin roll som en förmedlare af handeln mellan Norra Amerika och de engelska kolonierna i Vestindien. Domen var härmed fålld öfver Barthelemys öde, och kolonin råkade in i en ohjelplig regress.

Med 1831 års början öppnades de engelska kolonierna i Vestindien å nyo för amerikanarne, och ett dråpslag var härmed gifvet åt Barthelemys transitoliandel*). Tullinkomsterna, otvifvelaktigt den bästa mätaren på kolonins handel och rörelse, föllo med ens till 600 ä 700 sp. daler i månaden, ja, för Mars 1832 gingo de blott till 380 sp. daler.

Främmande handlande, som mera tillfälligtvis för den goda förtjenstens skull nedslagit sina bopålar på ön, flyttade derifrån, och folkmängden, som 1830 utgjorde 4394 personer, nedgick 1831 till 4208 personer.

Placemajoren J. Haasum och justitiarien L. Morsing2) stå fortfarande gemensamt i spetsen för Barthelemys

angelägenheter, P. Ekholtz är guvernementssekreterare och domstolsnotarie, hvilken senare befattning 1831 öfvertages af den från Sverige utreste C. Ulrich, och C. L. Plage-mann tullförvaltare och räkenskapsförare.

Öns milis utgjorde 397 man, fördelade på tvenne

*) Barthelemysamlingen (11 tomen).

2) Morsing har återvändt från sin resa.stads- och tvenne landtkompanier samt en artilleri- och en dragonkår. I spetsen derför stod en befälhafvare med titeln major — nu P. Petersen —, vid hans sida en adjutant — nu C. L. Treffenberg.

I April 1831 afreser Haasum, som erhållit tjenst-ledighet, till fäderneslandet, och högsta magten ligger nu uteslutande i Morsings hand. Haasums tjenstledighet räckte till senare delen af 1833. Under denna tid tima händelser, som påminna om förra dagars Barthelemyför-hållanden. Det är den gamla embetsmannafejden, som lågar upp på nytt, i det Morsing och Ekholtz på det häftigaste råka i delo med hvarandra. I skrifvelser till regeringen och hofkanslern slunga de anklagelser mot hvarandra. Det gick slutligen derhän, att Morsing fick en skrapa för otillbörligt skrifsätt, hvarefter han begärde sitt afsked *). Detta erhöll han ock, då Haasum åter-vändt till kolonin, och hans motståndare blef hans efterträdare som justitiarie. Men Morsings uppgift att jemte Haasum utgöra öns styrelse gick ej i arf på Ekholtz, utan Haasum blef nu öns ende styresman. Hans titel vexlar mellan placemajor, kommendant och guvernör. C. Ulrich blef guvernementssekreterare.

Pastor Carlsson öppnade 1831 en skola för gossar 2). Skolan bestod af två klasser. I den första lästes engelska — innanläsning —, religionshistoria, aritmetik, Sveriges geografi och historia samt engelsk grammatik. Andra klassens läroämnen voro franska, katekes, geometri, allmän historia och geografi, svenska, algebra och latin. De nödiga medlen till företagets uppehållande er-höllos genom frivilliga bidrag, skolafgifter och ett årligt anslag af 100 sp. daler från kongl, majestät. En flickskola, hvari 12 lärjungar mottogo undervisning, öppnades ock af samme pastor Carlsson. Om den förefintliga metodistskolan fåller denne ett synnerligt förklenande omdöme. Han säger nämligen, att lärarne uti densammasaknade en pedagogs nödvändiga förutsättningar för framgångsrik verksamhet: kunskap och dygd. De voro, som han uttrycker sig, “torggummor*.

I bref af 2 Maj 1834 till kommersrådet Bergius yttrar Haasum, att handeln fortfarande visar högst få lifstecken1). Tullinkomsterna för April gingo till 290 sp. daler. Och det värsta var, att man ej hade någon förbättring att vänta, och att ingen åtgärd från styrelsens sida kunde upphjelpa förhållandet. Tullsatserna voro så låga, att de eljes missbelåtna Barthelemyboarne voro dermed nöjda. Fattigdomen grep med jernhand omkring sig. Många voro bragta till tiggarestafven, och bördan blef dubbelt så tung för dem, som hade något. Kassornas tillstånd var bedröfligt, och guvernören måste gång på gång anlita den kredit, som kongl, majestät för Barthelemys räkning anordnat i London. Folkmängden hade nedgått till 3720 personer — 2080 i Gustavia, 1640 på landet.

1835 och 1836 erbjuda just intet af speciellt intresse. De gå i sina föregångares fotspår med afseende på stagnationen i handeln. 1835 timar en förändring inom embetsmannakåren. Ekholtz går ur tiden — han säges vara allmänt sörjd och saknad — och Ulrich blir v. justitiarie.

Den 26 Juni 1837 förekom följande fråga i kolonins konselj, förstärkt med särskildt tillkallade handlande. Från kolonialdepartementet hade anländt en skrifvelse, hvari det uttalades den önskan, att öns handlande måtte yttra sig om orsakerna till handelns förfall och föreslå de medel, som möjligen kunde förefinnas till densammas upphjelpande. Kommendanten hade infordrat handelskårens utlåtande, men som detta uteblef, förekom nu saken till behandling i konseljen. Orsakerna till handelns förfall inom kolonin ansåg man enstämmigt vara att söka i den omständigheten, att engelska hamnarne iVestindien öppnats för ainerikanarne. Deremot stod man der helt. rådlös, då frågans andra afdelning kom till behandling.

Den 2 Augusti 1837 drabbades det redan förut, menskligt att döma, nog hårdt pröfvade Barthelemy af en fasansvärd olycka1). En rasande orkan, förskräckligare till sina följder än 1819 års, strök då fram öfver ön och utvecklade en vild styrka. 200 hus förvandlades till spillror, och ungefär 100 blefvo mer eller mindre svårt ramponerade. 40 menniskor dödades, 30 sårades. Kronans hus å ön ledo mycket af orkanen, isynnerhet guver-

nementshuset, och guvernören och hans barn sväfvade i dödsfara, då de sökte rädda sig undan de ramlande ruinerna. Både den katolska kyrkan och den svenska blefvo af stormen synnerligt illa åtgångna. På landet var orkanen i allmänhet skonsammare i sin framfart. Ett lifligt deltagande kom kolonin till del från de kringliggande öarne, ett deltagande som äfven gaf sig luft i rika penningbidrag, och äfven inom kolonin insamlades vackra summor till deras hjelp, hvilka träffats af olycksslaget. Af kongl, majestät erhöllo de som skänk 1000 pund2), och konseljen tillsatte en komité af förtroendemän, som skulle handhafva utdelningen af dessa pengar. Man grep sig genast kraftigt an med reparationer och nybyggnad, och vid årets slut voro de publika byggnaderna satta i någorlunda hjelpligt skick3).

* Handeln höll sig under 1837, 1838 och 1839 vid någorlunda friskt lif. Tullinkomsterna sprungo för Juni

1839 upp till 897 sp. daler4). Under detta år inklarerades 59 svenska fartyg, 52 amerikanska, 251 engelskå, 33 franska, 7 danska, 54 holländska, 8 spanska, 1 kolum-bianskt5). De flesta häraf voro dock af liten drägtighet.

*) Rapport af 12/8 1837.

2) Rapport af 2/3 1838.

3) Rapport af 161838.

4) 1839 års Julirapport.

5) 1840 års Januarirapport.1840 öfvergicks kolonin af ett nytt slags olycka. Det bröt nämligen ut elakartade intermitenta febrar, som skördade många offer 1). De uppgingo under årets lopp till 300. De flesta embetsmän nedlades på sjukbädden, men tillfrisknade så småningom. Tullförvaltaren Plage-mann och batteribefalhafvaren Lyon förlorade sina hustrur, tullbesökaren Abbot och hans maka dogo. Guvernören gjorde länge sjukdomen motstånd, men slutligen blef äfven han angripen deraf. V. justitiarien Ulrich, som tillfrisknat, skrifver nu rapporterna till Sverige. Det är en mörk bild,' han ger af förhållandena i kolonin2). Folkmängden hade nedgått till 2555 personer. Den allmänna nöden och fattigdomen hade gett febern vapen i händerna. Eländet trotsade hvarje beskrifning. Nu voro äfven de båda läkarne — Leurén och en extra läkare, Mason — sjuka. Sjukdomen förorsakade en nästan total stagnation i de vanliga gör omålen. Af April 1841 finnes en rätt utförlig redogörelse för kolonins tillstånd vid 1840 års slut, hvilken redogörelse synes utgå från kolonialdepartementet 3). Deri heter det, att utsigterna för kolonins uppblomstring voro synnerligen små, då man ej hade skäl att vänta en förändring i förhållandet mellan England och Norra Amerika. Till utvidgande af sin egen afkastning kunde ej kolonin taga sin tillflykt, enär den utom bete för några kreatur och en ringa mängd träd-gårdsalster blott frambragte något bomull och salt, af hvilket senare skörden för år brukade uppgå till ungefär 3000 tunnor. Ehuru en svår farsot rasat, som laggt 300 å 400 menniskor i grafven och beröfvat menniskorna all verksamhetsifver, var det dock lika mycket lif i handel och rörelse som under föregående år. Härtill fanns en orsak af tillfällig art. På de engelska öarne hade marknaden blifvit öfverfylld med varor, och stockning hade derför inträdt. Derför gjordes en och annan spekulation

*) Rapporter for 1840.

2) 1840 års Decemberrapport.

3) Barthelemysamlingen (14 tomen).på Barthelemy. Tullinkomsterna, som spredo det klaraste ljus häröfver, voro 1839 6353 sp. daler och 1840 6754. Antalet af under 1840 in- och utpasserade fartyg belöpte sig till 458, af båtar till omkring 950. Ön egde blott 4 egentliga fartyg. Angående direkt fraktförbindelse mellan moderlandet och kolonin hade kolonins styrelse blifvit rådfrågad, men svaret hade utfallit i af böjande riktning.

I sammanhang härmed anför jag ett af kapten An-nerstedt, befålhafvare öfver korvetten Najaden, som företog en expedition till Vestindien och Södra Amerika 1842—43, afgifvet utlåtande om Vestindiens handelsförhållanden och Barthelemys ekonomiska ställning1). Detta utlåtande, som han på svenska regeringens befallning af-gaf, är af ungefär följande innehåll. Så länge Spanien hade qvar sina stora kolonier i Amerika, var all främmande handel med dessa förbjuden. Men detta förbud alstrade naturligtvis smyghandel i stor skala. Då voro kolonierna i

Vestindien af stort värde för Europas magter. Efter spanska koloniernas frigörelse förändrades situationen. Nu gingo fartygen direkt till alla kontinentens hamnar utan att ställa sig i någon förbindelse med Vestindiens öar, som förlorade desto mer i värde och välstånd, ju mer fastlandets rikedomar tillväxte. Norra Amerika hade siagit under sig bästa handeln med Vestindien, som det förser med lifsmedel, skeppsförnödenheter och husgerådssaker, hvilka varor det var i tillfälle att sälja till lägre pris än europeerna. Hvad Barthelemy beträffade, hade det liksom grannöarne haft sin soliga lyckotid och var nu inne i sin olycksperiod. Grunden för dess blomstring, transitohandeln, var fallen, och kolonin var nu hänvisad till sina egna resurser, som enligt Annerstedts åsigt voro af en sorglig beskaffenhet — “en torr och kal klippa, några qvadratmils yta, 2500 invånare". Den ringa handel, som ännu drefs på ön, bestod

*) Barthelemysamlingen (14 tomen).

Högström: S. Barthelemy under svenskt välde.förnämligast i smuggling af bränvin (ginj och proviantartiklar till grannskapets öar. Öns skogstillgångar voro borta, klipporna, hvarå endast lag en lätt skorpa af matjord, hafva intet skydd mot sol och vind. Odlingen af växter var derför förknippad med stora svårigheter. Ananasplantan och bomullsbusken gingo bäst. Men sedan en strängare tulluppsigt börjat tillämpas pa ile franska öarne, dit mycken bomull förr insmugglats från Barthelemy, hade bomullsodlingen trädt i bakgrunden. Invå-narne, som ej trycktes af hårda skatter, lefde ett lugut lif, belåtna med sin lott.

Med 1841 inträdde ett bättre hälsotillstånd inom kolonin1). Inga nya sjukdomsfall turekommo. I Juni företog guvernören Haasum, som åtnjöt tjenstledighet, eu rekreationsresa hem till Sverige, och justitiarien Ulrich förvaltade hans embete. I senare delen af 1842 återvände Haasum och återtog sin befattning*

1843 gick en förskräcklig jordbafning fram öfver den vestindiska arkipelagen2). Barthelemy kom någorlunda helskinnadt undan. Men för Guadeloupe gick det sa mycket sämre. De sårade och dödade räknades här i tusental.

Handel och rörelse förete det gamla utseendet. Ett eller annat amerikanskt fartyg, lastadt ined mat- och trävaror, ett eller annat danskt eller tyskt, förande bränvin, gaf lifvet i hamnen en prägel af friskhet. Men marknaden blef som vanligt lätt Öfverfull, oeli afsättnni-gen gick lamt.

Några ombyten af embetsman skedde vid denna tidpunkt3). Doktor J. Uddenberg blef garnisons- och guver-nementsläkare, major M. Myhrberg guvernenieutssekre-terare — platsen hade varit obesatt sedan 1835 —, G. Röhl blef Plagemanns efterträdare som tullförvaltare. Guvernören får på nytt tjenst ledighe t och afreser till

*) Marsrapporten 1841.

2) Februarirapporten 1843.

3) Rapporter för 1843 och 1844.Europa i Juni 1844]). Justitiarien Ulrich är som vanligt hans ställföreträdare. Kolonin fick nu en särskild katolsk prest efter att förut vanligtvis hafva haft sådan gemensam med S. Martin2). Äfven metodisterna hade sin predikant. Men den svenska prestbefattningen blef ej besatt, sedan pastor Carlsson, som det synes, före 1840 lemnat ön. Guvernören trädde i hans ställe vid utförandet af presterliga förrättningar. Härom var följande förordnadt: 1) hos guvernören göres anmälan bm de presterliga förrättningar, som dervarande svenskar vilja hafva enligt svensk kyrkolag och ordning utförda, 2) guvernören förrättar dop, brudvigsel och jordfästning, 3) lysning kungöres under två veckors tid på den tafla, hvarå legala kungörelser meddelas allmänheten, och tillkännagifves tre söndagar å rad genom anslag å den svenska kyrkans dörr, 4) mötes intet hinder, fullbordas äktenskapet genom vigsel, 5) guvernören skall föra fullständig förteckning öfver dop, brudvigslar och jordfästningar, hvilken sändes till Upsala domkapitel3).

Redan 1818 föreslog konungen svenska riksdagen, att Barthelemy måtte säljas, om det kunde ske på någorlunda förmånliga vilkor, och riksdagen gaf härtill sitt bifall. I den skrifvelse till riksdagen 1844 — 45, hvari konungen väckte förslag om upphörandet af kolonins separatställning och återbringande under statsverket, yttras att stora ansträngningar gjorts härför, som dock ej krönts med framgång. Kolonin, som skilts från statsverket, på det att dess handel skulle få en friare och naturligare utveckling, hade länge burit sig på ett utmärkt sätt, och kongl, majestät hade ofta kunnat anvisa summor, som influtit derifrån, till Sveriges gagn och nytta. Men sedan England

öppnat sina kolonier för direkt handel med Amerika, och Barthelemy, soin stod eller föll med sin tran-sitohandel, hade blifvit till största delen beröfvad den-samma, hade alltsedan 1833 fordrats årliga tillskott af kongl, majestäts enskilda medel1). Härtill hade åtgått rätt betydliga summor. Men nu förestode flera nybyggnader och reparationer på ön, och man kunde antaga, att det årliga underhållet skulle gå till ungefar 1300 pund, hvilket blefve för drygt för kongl, majestäts enskilda tillgånger. Men som man ej kunde lemna kolonin vind för våg, föreslogs att svenska staten åter skulle införlifva densamma med sig, helst som det ej vore blott med afseende på koloniers afkastning, som dessa egde värde, och det här för en relativt ringa allmän uppoffring erbjöde sig tillfälle till förvärfvande af mången enskild erfarenhet och vinst på företag, som häraf kunde blifva en frukt.

Denna kongl, majestäts proposition blef af riksdagen bifallen, och det blef sedan riksdagens sak att medelst lämpligt understöd håHa den lilla kolonin uppe. Statskontoret öppnade nu för Barthelemys guvernement kredit i London 2) (först för 800 pund, sedermera 1000 och 1200 pund, allt per år). Kolonialdepartementet upphörde att fungera, och Barthelemy stod hädanefter under finansdepartementets vård och uppsigt. Styrelsens på Barthelemy rapporter ställas från 1846 års början till chefen för detta departement.

Till kolonins embets- och tjenstemän utgingo vid denna tid föliande löner3):

Sp. daler Till guvernören............... 2500 „ „ årligt anslag till möbler 300 2800 „ justitiarien................. 1000 „ guvernementssekreteraren......... 400 „ konseljnotarie- och notarie-publicibefattnin- gen förvaltas af justitiarien för sportlerna „ batteriofficern................ 448 Transport 4648 *) Bedan förut hade dock tillskott lemnata.

2) Decemberrapporten 1845.

3) Barthelemysamlineren (15 tomen).Transport 4648 Till läkaren................... 200 » tullförvaltaren................ 700 » räkenskapsföraren............. 250 » fiskalen................... 300 » konseljvaktmästaren........... 200 » tullvaktmästaren eller besökaren..... 200 » vaktdräng................. 60 » ingenieuren, hamnmästaren, auktionsför- valtaren . . . . 0 Summa sp. daler 6558

Landtbefolkningens ställning var 1845 lyckligare, än hvad på lång tid varit fallet. Man hade särskildt slagit sig på odlingen af yams, en rotfrukt som i Vestindien ofta brukades i stället för potatis. Den torra och sandiga jordmånen var synnerligt passande härför, och betydliga qvantiteter utskeppades till Antigua och audra engelska kolonier. Tillståndet i Gustavia synes deremot hafva varit desto sämre. Haasum, som återvände i November och genast öfvertog styrelsen, säger, att stadens förfallna utseende är ett säkert bevis för den lägervall, hvari handeln råkat. Flera hus hade för orkantiden ned-rifvits, emedan de under denna kunde skada andra, och man ej hade råd att reparera dem. Nu stodo endast grundmurarne qvar på de med gräs och kaktus beväxta tomterna *).

1846 och 1847 årens rapporter äro fyllda med uppgifter om slafemancipationens gradvisa framåtskridande på Barthelemy. Svenska riksdagen hade anvisat pengar till friköpning af öns slafvar. Men hela beloppet utan- ordnades ej på en gång, hvilket väckte ond blod både hos slafvar och slafegare. Hvarje slaf ville naturligtvis så fort som möjligt komma i en fri mans lyckliga ställning, och slafegarne fruktade, att styrelsen skulle tvinga vissa att på grund af sin fattigdqm sälja slafvar förrampris och så slutligen använda detta som en norm vid de öfriga slafvarnes friköpning. En slafvärderingskomité tillsattes under ordförandeskap af auktionsförvaltaren G. Ekerman. Komitén arbetade flitigt. Redan 1846 friköptes 241 slafvar för 19991 sp. daler, och under 1847 års lopp blefvo de återstående, 282 till antalet, friköpta för en summa af 24699 sp. daler. Den 9 Oktober 1847 kungjordes högtidligt, att slafveriet var afskaffadt på Barthelemy, och de frigjorda hemburo i en adress sina varma tacksägelser till Sveriges konung och folk, som löst dem ur träldomens bojor. Hela folkmängden — de 523 f. d. slafvarne inräknade — utgjorde 1847 2683 personer — 1505 på landet, 1178 i staden.

Major Myhrberg, som af guvernören ansågs oskicklig för sina befattningar, aflägsnades från dem, och doktor J. Uddenberg blef guvernementssekreterare, och tullförvaltaren Röhl räkenskapsförare1). Garnisonén utgjordes af 1 korporal, 2 vice korporaler och 18 man af landt-milisen och stod under befäl af kapten Lyon.

Det var dåliga tider i hela Yestindien 2). I de engelska kolonierna voro förhållandena mycket tryckta. Det forna välståndet, som länge undergräfts, var nu försvunnet. Arbetslönerna voro nedsatta med 50 °/o, men den ena

sockerplantagen efter den andra nedlades i alla fall. Dessutom rådde det på flera af grannöarne mycken jäsning och oro, som ibland gaf sig luft i mord och plundring. Det var den svarta stammen, som höjde hufvudet ur stoftet och upptog kampen med sina hvita förtryckare. På de danska öarne blef nu slafveriet upp-häfdt. Märkvärdigt nog lemnades de gamla och till arbete odugliga slafvarne qvar i sina herrars händer.

På Barthelemy underhöllos de genom bidrag från en un-derstödsfond 3).

Tullförvaltaren Röhl dör 1848. Handlanden Delisle

*) Julirapport 1847. (Myhrberg hade äfven varit räkenskapsförare.)

2) Marsrapporten 1848,

3) Julirapporten 1848.blef hans efterträdare sqm tullförvaltare, justitiarien U1-rich som räkenskapsförare *). Men Delisle skötte platsen endast tills vidare, och notarien Höghberg blef af regeringen förordnad till ordinarie tullförvaltare 2). Kapten Lyon gick ur tiden 1849, och sekundlöjtnanten Af-zelius, som händelsevis befann sig i Vestindien, förordnades att tills vidare sköta den lediga platsen. 1851 kom den af regeringen utnämde batteribefälhafvaren, friherre E. von Vegesack ut till Barthelemy och aflöste Afzelius 3).

1850 utmärkte sig för en för kolonin högst förderf-lig torka. Den blef värre, än man i mannaminne upp-lefvat. Vatten kunde ej få köpas för pengar. Sorgligast var det ställdt för landtboarne, som hvarken hade bete eller vatten för sina kreatur. De sökte lifnära dem med kaktusarter, hvarå taggarne afbränts4). I Juni föllo välgörande regnskurar, berg och dalar stodo snart klädda

i en grönskande skrud, och plantering af potatis och yams bedrefs med all ifver. Landtmannens utsigter ljusnade, men så kom der en ny olycka i form af en orkan, som återgaf jorden hennes förra förbrända utseende 5). Orkanen rasade ej med samma vilda styrka som 1837 års, men varade längre. Hus och vägar förstördes, stadens enda promenadplats — den s. k. nya vägen — blef på det sorgligaste tilltygad, och fartyg blefvo vrak. Den hemske besökaren kräfde ej denna gång något mennisko-lif, ehuru han hotade många.

På Barthelemy bildades 1851 en anglikansk församling (i). Man hade länge varit i afsaknad af evangelisk själavård, om det bortsåges från de metodistmissionärer, som mera tillfälligtvis vistades på ön. Nu kom engel-

l) Julirapporten 1848.

*) Januarirapporten 1849.

3) Barthelemysamlingen (16 tomen).

4) Aprilrapporten 1850.

5) Julirapporten 4850.

6) Barthelemysamlingen (16 tomen).ske biskopen på Anguilla öfver till Barthelemy, upptog 24 nya medlemmar i den anglikanska kyrkan, konfirmerade och utdelade nattvarden. Derjemte ställde han en prest — J. A. Rock — i spetsen för den nybildade församlingen, hvilket godkändes af guvernören. En skola, hufvudsakligen afsedd för de lägre klasserna, upprättades ock 1851. Lärare var B. V. Bigard, som derför åtnjöt 100 sp. dalers arvode ur slafunderstödsfonden.

Den katolska församlingen på ön, som i sig inneslöt mer än 3I* af hela befolkningen,, stod under biskopen af Guadeloupe. Denne företager ock ofta inspektions-resor till Barthelemy.

Det var ej ännu slut. på den långa rad af hårda olycksslag, som tid efter annan träffade Barthelemy. Den

2 Mars 1852 utbröt en förskräcklig eldsvåda i Gustavia]). Det stod ej i menniskomagt att hindra de vildt framrusande lågorna, som hade stormen till bundsförvandt, och snart var den på sydvestra sidan af hamnen liggande staden ett enda eldhaf. Flammorna fingo den bästa näring i de tätt sammanpackade, med spåntak försedda trähusen. 135 hus lades i aska, och 400 å 500 menniskor stodo der utan tak öfver hufvudet. Intet af lösegendomen kunde heller räddas. Man uppskattade sammanfattningen af de lidna skadorna till 80000 sp. dal er.

Nöden och eländet nådde sin spets. Allmänna medel till understöd stodo ej kolonin till buds. De icke brand-skadade visade sig synnerligt hjelpsamma, och från närgränsande öar inflöto de rikaste bidrag. En komité tillsattes, och dagliga utdelningar af lifsmedel och pengar förekommo. På detta sätt afhjelptes de mest trängande behofven, och man började snart tänka på att bygga. Bidrag inflöto fortfarande från flera håll, till och med i London och Newyork insamlades pengar till de brand-skadades hjelp, och ett räntefritt lån lemnades af svenska staten 2).

*) Marsrapporten 1852.

2) Rapporter för 1852.Doktor J. Uddenberg, som äfven förvaltat guverne-mentssekreteraretjensten, slutade efter ett långvarigt lidande sina dagar i Mars 1852. Tullförvaltaren Högh-berg förordnades då att tills vidare vara guvernörens sekreterare, men äfven han dog samma år. Batteribefal-hafvaren von Vegesaek skötte derefter tullförvaltarebefattningen]).

I April 1853 företog Haasum, som å ny o har tjenst-ledighet, en resa till fäderneslandet, och Ulrich förvaltade under hans frånvaro guvernörsembetet. Denna tjenst-ledighet räckte till November 1854. V. häradshöfding Gadd förordnades 1853 till guvernementssekreterare. och tullförvaltare, men han rycktes bort, innan han ännu vistats ett år i kolonin. De båda tjensterna gåfvos då åt länsnotarien V. O. Almgren, som i December 1854 tillträdde dem 2).

Under 1853 utträngde odlingen af ananas nästan helt och hållet bomullsplanteringen, och ananas blef härefter en tid bortåt Barthelemys förnämsta exportartikel. Ulrich fäller en hård dom öfver kolonins köpmän. De saknade blick och drefvo dessutom affärer på närgränsande öar, hvarför deras uppmärksamhet drogs dit. Efterfrågan var visserligen ej stor, men så stodo ock bo-darne nästan tomma. Ej ens invånarnes egna behof kunde fyllas, utan man blef snart tvungen att taga sina husbehofsartiklar från andra öar 3).

Exporten af ananas blef allt lifligare. Den upp-drefs 1855 till ett värde af 9927 sp. daler. Detta år exporterades följande artiklar af öns egen produktion:

Ananas 39718 dussin, Bananas 1946 knippor, Yams 339 tunnor, Pistache 40 tunnor, Pumpor 531./a dussin, Stråhattar 3863 stycken, Cigarrer 2660 bundtar, Bomull 1195 skålp., Getskinn 1422 stycken, Hästar 5 stycken, Nötkreatur 78 stycken, Får 575 stycken, Getter 60 styc-

*) Rapporter för 1852.

2) Barthelemysamlingen (16 tomen),

3) Julirapporten 1853,ken, Svin 376 stycken, Kalkoner 83 stycken, Höns 29 dussin. Sammanlagda värdet häraf beräknades till 17254 sp. daler1).

1856 skedde åter flera förändringar i embetsmanna-kåren. Almgren afled, och Vegesack fick afsked. Deras efterträdare anlände i slutet af året. De % voro löjtnant F. A. Lidströmer, utsedd till batteribefalhafvare, och F. Y. Videgren, åt hvilken tullförvaltare- och guvernements-sekreterarebefattningarne voro gifna 2).

Folkmängden på Barthelemy utgjorde 1857 2901 personer och hade således något ökats från senaste man-talsskrifning. Samhället var i allmänhet lugnt och fredligt, men detta år timade en händelse, som mycket upprörde sinnesstämningen. Landtbrukaren Danet blef nämligen på ett gräsligt sätt mördad 3).

Haasum afreste 1858 åter till Sverige. Han hade tjenstledighet och ärnade återvända, men sedermera kom han på andra tankar och begärde sitt afsked. Detta beviljades, och 14/i2 1860 beslöt kongl, majestät, att gu-vernörs- och justitiariembetena skulle förenas. På grund häraf blef justitiarien C. Ulrich Barthelemys guvernör.

Under 1858 steg ananasodlingen till den höjd, att 95000 dussin deraf utskeppades. Men så blef det tillbakagång. 1859 exporterades 66000 dussin. Man fick söka orsaken härtill i tvenne omständigheter: 1) torkan försenade skörden, så att fartyg, som kommit för att taga ananaslast, nödgades gå bort tomma, och 2) Barthelemys ananasfrukt började få mindre godt anseende på den amerikanska marknaden 4).

1858 utbetalade statskontoret för Barthelemys räkning 23312 rdr rmt, 1859 21684 rdr rmt och 1860 38779 rdr rmt. Svenska statens utgifter för Barthelemy varierade sedermera mellan 20000 och 25000 kronor årligen5).

*) Januarirapporten 1856.

2) Decemberrapporten 1856.

3) Majrapporten 1857.

4) Barthelemysamlingen (17 tomen).

r>) Stego dock längre fram mer och mer (utgjorde t. ex. 1874 11024 sp. daler).Folkmängden hade 1860 nedgått med 99 personer sedan senaste räkning. Den var sålunda fördelad: i staden 340 män, 643 qvinnor = 983 — på landet 855 män, 964 qvinnor == 1819. Proportionen mellan män och qvinnor i staden var mycket betänklig. Orsaken till qvinnornas talrikhet i förhållande till männen låg deri, att de unga männen för sin utkomst skull emigrerade till andra öar *).

1861 dogo kolonins två mest framstående handlande, Dinzey och Delisle. Båda efterlemnade ett i hög aktning stående minne. Delisle hade varit den katolska kyrkans på ön pelare. 1834 blef han ledamot af konseljen och domstolen och återvaldes oupphörligt i 27 år 2).

Kammarjunkaren Netherwood anlände detta år till Barthelemy för att öfvertaga konseljnotarie- och räken-skapsföraretjensterna^

I sin Marsrapport för 1862 yttrar guvernören Ulrich följande. Han hade under sin tretioettåriga vistelse i kolonin sett nöden och fattigdomen taga säkra, om ock långsamma, steg framåt, så småningom undanträngande den allmänna välmåga, som ännu 1831 fanns, ehuru kolonin redan då hade sin glansperiod bakom sig. Folkmängden hade sammansmält till ungefär hälften, de väl-bergade handlande, som funnos 1831, hade nu dött, flyttat bort eller nedsjunkit i armod. Inga spekulativa handlande inflyttade i stället, och den ringa folkmängden och kolonins brist på inre resurser kunde just ej verka tilldragande. Af den forna transitohandeln återstod knappt ett spår. I samma mon handeln gått ned, i samma mon hade intraderna minskats, ty dessa bestodo hufvudsak-ligen af tull- och hamnafgifter. Förvaltningsomkostna-derna hade i stället stigit. De utgjorde 1851 11367 sp. daler, men 1861 16508 sp. daler. Ville man söka efter orsaken härtill, funne man den framförallt i det långt drifna sparsamhetssystem, som länge tillämpats, hvarför

*) Marsrapporten 1860.

2) Marsrapporten 1860.genomgående reparationer af de offentliga byggnaderna nu voro alldeles nödvändiga.

Kolonins behållna inkomster gingo under periöden 1845 — 1862 årligen i medeltal till 4920 sp. daler, under det förvaltningsomkostnaderna belöpte sig till 10282 sp. daler årligen *).

Ananasodlingen började nu i sin ordning gifva vika för bomullsplanteringen2). Det var inbördes kriget i Amerika, som gaf bomullsodlarne ny vind i seglen. Bomullsprisen sprungo hastigt upp. 1865 gaf ett bakslag. De under de föregående åren städse växande bomullsprisen hade framkallat öfverspekulation. Barthelemys köpmän hade för högt pris uppköpt icke blott öns egen bomull, utan äfven angränsande öars. Men så inträffade ett häftigt prisfall i afsättningsorten, Norra Amerika. Det betalades */4 eller V5 af hvad lasten kostade. På en enda last hade förlusten gått till 10000 sp. daler3). Dock exporterades äfven under följande år ganska mycket bomull (1866 utskeppades till Norra Amerika 5604

&, till England 120579 <&)4).

Friherre Leyonhufvud blef 1863 batteriofficer, hvilken plats han skötte till 1865, då kapten Molander blef hans efterträdare. Doktor Middleship, som alltsedan 1856 varit guvernements- och garnisonsläkare i kolonien, dog 1864, och med. licentiat T. von Goés förordnades 1865 att bestrida denna befattning. Auktionsmästaren G. Ekerman, som beklädt denna post sedan 1840 och gjort det på ett utmärkt sätt, och seniorn bland kolonins embets-och tjenstemän, B. A. Ridderhjerta, afledo båda 1865 ö).

Det var klent beställdt med undervisningen på Barthelemy. Tidtals förekommo, som blifvit påpekadt, skol-företag af privat natur. Senast hade 3 barmhertighets-

J) Krigskomisarien Obitz’ revisionsberättelse.

2) Februarirapporten 1862.

3) Julirapporten 1865.

4) Barthelemysamliiigen (19 tomen).

Barthelemysamlingen (19 tomen).systrar från Guadeloupe gifvit undervisning, men äfven de hade nu begifvit sig bort. Befolkningen var gräsligt okunnig. Endast en tjugondedel af landets invånare kunde läsa, och äfven i staden lemnade förhållandena häri mycket öfrigt att önska. Som enda säkra botemedlet häremot föreslog Ulrich, att en kompetent svensk lärare tillsattes*). Under honom kunde både den ro-mersk-katolska lärans anhängare och anglikaner och metodister böja sig, och kolonien skulle föras framåt i civilisation och försvenskning. Regeringen antog guvernörens förslag och förordnade, att ett anslag af 400 sp. daler skulle årligen utgå till “folkundervisningens befrämjande" på ön 2). Religionsundervisning skulle ej meddelas, emedan man ville draga till skolan barn af olika bekännelser. (Invånarne = 2032 katoliker, 133 metodister, 211 anglikaner och 14 luteraner.) Fil. doktor Falk blef skolans lärare till 1870, då han för sin helsas skull nödgades resa hem. Undervisningen öfvertogs sedan till 1875 af fil. kandidat Bergecreutz. Resultatet motsvarade ej förväntningarne. Det blef emellertid bättre, då en vid undervisning van metodist, som satt sig in i öns speciella förhållanden, öfvertagit lärarebefattningen. Lärjungeantalet, som nedgått till 5, höjde sig nu betydligt3).

Den 29 Juli 1867 drabbades Barthelemy af ett nytt olycksslag. Det var en orkan, som utbredde sina skadliga verkningar öfver ön. Han stod ej långt efter 1837 års i styrka. Skörden såg så lof vande ut och vädret var härligt. Men då kom förhärjaren. Bomullsbuskarne, trädgårdsväxter och rotfrukter förstördes eller förbrändes, kokosnöt- och andra fruktträd blefvo afbrutna eller uppryckta med rötterna. 55 hus — 22 på landet och 33 i staden — förstördes i grund, 60 hus i staden blefvo dessutom mer eller mindre skadade af den vilda stormen.

*) Marsrapporfcen 1866.

2) Barthelemysamlingen (20 tomen).

3) Barthelemysamlingen (21 tomen).Tillståndet blef högst betänkligtl). I November och December skakades den lilla ön af äfven for de vestindiska förhållandena ovanligt svåra jordbäfningar2).

Guvernören C. Ulrich bortrycktes af döden helt hastigt och oväntadt den 11 Augusti 1868. Guvernementssekreteraren Videgren hade då erhållit tjenstledig-het och rest till Sverige, och hans tjenst sköttes af konseljnotarien Netherwood. Denne öfvertog nu tills vidare guvernörs- och justitiariebefattningarne, och handlanden Dinzey d. y. blef Netherwoods ställföreträdare. En ny ordinarie guvernör och justitiarie utnämdes af regeringen med snaraste. Det blef B. Ulrich, som anlände till Barthelemy i December 1868. Videgren återvände ej till kolonin, hvarför Netherwood var v. gu-vernementssekreterare till i slutet på 1869, då v. häradshöfding C. Rosén kom ut till kolonin och öfvertog befattningen. Doktor von Goes lemnade ön 1870, och A. Heinrici förordnades till guvernements- och garnisonsläkare 1871. Men han blef ej Barthelemyboarne till stor nytta, ty han blef snart svagsint och måste afföras till hospitalet på S. Christophe. I December 1872 anlände ny läkare från Sverige, nämligen J. J. Molin. 1871 af-löstes batteribefälhafvaren A. Molander af kapten S. Helén 3).

Bomullsexporten för 1869 utgjorde 41160 <£, och saltexporten 4000 tunnor. 1870 blef skörden af bomull mycket ymnig, men priset var synnerligt lågt4). Guvernören tager sig af detta senare anledning att befara, att bomullsodlingen skulle upphöra på Barthelemy, och detta anser han blifva till stor skada för kolonin, för hvilken enligt hans åsigt denna odling var den lämpligaste. Arbetet vid skörden behöfde ej vid ett visst tillfälle en större arbetsstyrka, utan kunde fördelas på hela

*) AugiiBtirapporten 1867.

2) Januarirapporten 1868.

3) Barthelemysamlingen (20 tomen).

4) Januarirapporten 1871.året och verkställas af qvinnor och barn. Likaså kunde bomullen när som helst utskeppas. Rakt motsatt förhållande hade varit rådande med den förr odlade ananas-frukten, som man, om man ej velat hafva den förstörd, måst skörda och skeppa, så fort den mognat.

1872 inklarerades på Barthelemy 243 fartyg, 314 båtar, och utklarerades 246 af förra slaget, 312 af det senare. Blott ett enda fartyg fanns numera, som var försedt med från kolonin utfärdadt sjöpass. Folkmängden hade nedgått till 2390 personer, något som guvernören mera skattar som en lycka än en olycka. Det hade nämligen sedan kolonins glansdagar rådt öfverbefolkning. Invå-narne måste nu, sedan all företagsamhet var borta, nästan uteslutande lefva på jordens alster, och dessa räckte ej till för något större antal*).

1873 års riksdagsrevisorer fastade riksdagens synnerliga uppmärksamhet på den svindlande fart, hvarmed det gick utför för Barthelemy2). Tulluppbörden sjönk oupphörligt — 1864 5577 sp. daler, 1871 2611 sp. daler —, de in- och utpasserade fartygen aftogo med en stor procent för hvarje år, bomullsodlingen, som en tid bortåt varit invånarnes förnämsta näringsfång, var i följd af låga pris nästan nedlagd — skörden uppgick 1870 till 48,000 «, 1871 till 30,000 «, 1872 till 5,000 Saltexporten, några år förut omkring 3,000 tunnor, hade nu upphört. 1862 hade exporterats 5954 dussin stråhattar, 1873 300 dussin, 1862 41,176 dussin ananas, 1873 300

1873 såg Barthelemys utgiftsstat ut på följande sätt3):

dussin.

Till guvernören..................

Anslag till underhåll af möbler

Sp. daler.

. 2500 . 300

Transport 2800

*) Februarirapporten 1873.

2) Barthelemysamlingen (21 tomen).

3) Barthelemysamlingen (20 tomen).Transport 2800

Till guvernementssekreteraren.................. 200

„ räkenskapsforaren och konseljnotarien . . 700

* ingenieuren................................ 150

* läkaren.................................... 800

„ fiskalen................................... 300

„ domstolsombudet............................ 300

„ tullbesökaren.............................. 300

„ hamnmästaren............................... 200

„ vaktdrängen................................ 96

Bokslutets uppgörande.......................... 150

Hyresersättningar............................. 336

Aflöning af 1 officer och 21 man..............1890

Vissa beklädnadspersedlar...................... 252

Medikamenter.................................. 200

Summa spanska daler 9774

1873 efterträdde A. Helleday C. Rosén som guver-nementssekreterare och skötte under 1874, då Ulrich har tjenstledighet, äfven guvernörs- och justitiarieembetena1). Kapten Helén omkom 1874 på ett sorgligt sätt. Stadd på resa till Porto Rico for att söka bot för den svåra sjukdom, hvaraf han led, nämligen fallandesot, blef han på fartyget oifer för ett anfall af raseri, störtade sig i hafvet och drunknade. Netherwood blef hans efterträdare som batteribefälhafvare. Doktor Molin återvände

1874 till Sverige, och en pensionerad holländsk läkare, von Hoffman, anställdes på ön. Hans tillfälliga förordnande upphörde 1875, då Molin återkom till kolonin och öfvertog sin gamla befattning. Denna gång stannade han ute på ön till 1876, hvarefter holländske undersåten Pfanstiehl förordnades att tills vidare vara läkare på Barthelemy.

Den 12 September 1876 härjades Barthelemy af en af de vanliga orkanerna. I staden blefvo 41 hus alldeles förstörda, 178 skadade, på landet förstördes 52, och ska-dades 150. De lidna förlusterna uppskattades i låg värdering till 17975 sp. daler. Intet menniskolif gick för-loradt1). Men man grep sig raskt an med reparationer och nybyggnader, och redan i början af år 1877 voro spåren af orkanens vilda framfart igensopade2). Kolonin upprättade sig genom sin egen kraft, och guvernören hoppas, att detta skall för framtiden blifva invånarne en sporre att lita på sig sjelfva. 1876 exporterades från Barthelemy 900 småkreatur, 3100 dussin ananas, 2400 dussin stråliattar, 3900 tunnor kreatursspillning, 19000 bomull och dessutom en massa fjederfa och ägg.

Literatören H. Nisbeth fick 1876 af svenska staten i uppdrag att företaga en resa till Barthelemy och sedermera yttra sig om dess förvärfskällor. Hans reseberättelse är daterad 27/h 1876 3) och innehåller mycket af rätt stort intresse, hvarför jag går att i korthet redogöra för densamma. De kända orsakerna till Barthelemys stora blomstring förbigås. Denna blomstring var helt och hållet konstlad och måste derför upphöra, då handeln kom in på sina naturliga vägar. Som ett §äte för transitohandel dög ej Barthelemy längre. Nu stodo moderländerna och deras kolonier i Vestindien i direkt fraktförbindelfee. Till och med för S. Thomas aftog transitohandeln, ehuru denna ö genom sitt naturliga läge, i det den var en anknytningspunkt för en stor del af den vestindiska ångbåtstrafiken, var särskildt egnad derför och förr drifvit storartade transitoaffärer.

Hvad den ofta ifrågasatta exporten af jern och trä från Sverige till den vestindiska marknaden beträffade, skulle^ den enligt Nisbeths åsigt ej komma att löna sig.

Öns naturliga förvärfskällor voro hamnen, saltdam-marne, grufanledningarne och den till odling användbara jorden.

Åtskilliga af Barthelemys invånare hade inkommit

*) Septemberrapporten 1876.

2) Januarirapporten 1877.

3J Barthelemysamlingen (21 tomen).

till regeringen med en petition, att en del af hamnen måtte nyttjas som torrdocka. Härom yttrar Nisbeth, att han, sedan han utforskat de vestindiska handelsvägarnes gång, fått klart för sig, att behofven i detta afseende redan voro fyllda, i det dockanläggningar funnos på S. Thomas och Martinique.

Saltdammarnes försättande i dugligt skick anser Nisbeth likaledes opraktiskt. S. Martin och S. Christophe producera mera salt, än de kunna afsätta. Dessutom voro saltdammarne belägna på den mot vinden liggande sidan af ön, och saltet kunde ej föras till Gustavia, emedan det.under dåvarande konkurrens ej tålde vid en dylik extra transportkostnad.

Vid byn TOrient hade man 1868 upptäckt bly. 1875 hade ett bolag bildat sig för blygrufvans bearbetning, men några egentliga arbeten voro ej ännu företagna. Emellertid hade sakkunniga, som pröfvat malmen, funnit den god, och Nisbeth anser sig hafva goda skäl att antaga, att en bearbetning af grufvan skall bära sig.

Den vigtigaste förvärfskällan var utan allt tvifvel den till odling brukbara jorden. Ungefar 1000 acres voro odlingsbara, 1000 acres kunde dessutom användas som betesmarker. Landtbefolkningen*) var hänvisad att lefva af fiske kring ön, uppdragning af får, getter och fjederfa, odling af ananas och bomull samt tillverkning af stråhattar. Fisket var ytterst sparsamt gifvande, och fattigdomen tvang landtbrukarne att sälja sina kreatur, innan de uppnått lämplig ålder och godt hull. Före inbördes kriget i Amerika odlades nästan uteslutande ananas. De höga bomullspris, som då uppstodo, trängde ananasplantan i bakgrunden. Men sedan kriget upphört, blef odlingen af bomull mindre lönande. Tillverkningen af stråhattar hade en tid legat nere, men höll nu på att taga upp sig. Den var visserligen föga lönande, men hade dock en viss betydelse, emedan den kunde bedrifvas vid sidan af mer

*) Utgjorde vid 1875 års slut 1581 personer.vinstgifvande företag. Men landtbefolkningen saknade råd och ledning och var tvungen att för de oundgängliga behofvens fyllande afyttra hvad den kunde till Gustavias köpmän med deras begränsade affärer.

För stadens invånare *) var det dock i allmänhet sämre ställdt, och det var nästan en gåta, huru de kunde släpa fram sin tillvaro. Det kunde blott förklaras genom ett till sin spets drifvet kreditsystem. Köpmännen fingo ej sälja det minsta mot kontant betalning, hvarför äfven de råkat på obestånd och fått sina små besparingar från bättre dagar förvandlade till värdelösa fordringar.

Nisbeth föreslår slutligen ett medel, genom hvars användning kolonin skulle så småningom befria sig från den tryckande fattigdomen, och detta medel bestod i odling af tobaksplantan.

Jag har redan förut omnämt, hurusom svenska riksdagen redan 1818 uttalade sig i den riktning, att Sverige borde, om sig göra läte, afhända sig sin koloni, S. Barthelemy. Riksdagen 1844—45, som tillät att kolonin återfördes under rikets allmänna drätsel, var af samma mening. De alltjemt växande bidragen2) till Barthelemys underhåll voro naturligtvis egnade att stadfasta riksdagen i denna åsigt. Den 6 Maj 1868 aflät den till kongl, majestät en skrifvelse, hvari den skarpt betonade nödvändigheten att söka blifva kolonin qvitt. Riksdagen fästade dervid blott ett vilkor, nämligen att detta skulle ske på ett Sverige fullt värdigt skick. Underhandlingar inleddes med främmande magter, i det man hörde sig för, om de voro böjda för att öfvertaga ön. Dylika underhandlingar fördes 1868 och 1870 med Förenta Staterna och 1869 med Italien, men ledde ej till något resultat3). Först de, som 1876 påbörjades med Frankrike, kröntes

*) Vid 1875 års slut 793 personer.

2) Dessa bidrag balanserades i riksgäldskontorets böcker, tills genom ett riksdagsbeslut af 1872 hela kostnaden (omkr. ij2 million kronor) af-skrefs.

3) 1878 års riksdagshandlingar.med framgång. Den 10 Augusti 1877 afslöts mellan Frankrike och Sverige en traktat, hvari Frankrike förband sig att öfvertaga Barthelemy. Dock skulle först folkomröstning försiggå på ön. Denna blef ock verkställd och utföll så, att 351 Barthelemyboar röstade för och 1 emot skilsmessa från Sverige och återförening med Frankrike. De närmare vilkoren för öfverlemnandet af kolonin fastställdes derefter genom ett nytt fördrag i Paris af den 31 Oktober 1877, och detta fördrag godkändes sedermera af franska representationen och svenska riksdagen — det senare i April 1878.

Vilkoren i Pariserfördraget voro: 1) Frankrike förband sig att som pensioner åt de svenska embets- och tjenstemännen på Barthelemy betala till Sverige 320,000 francs1), 2) Frankrike förband sig att för afträdelsen af kolonin betala till Sverige 80,000 francs. Dessa 80,000 francs2) skulle af Sverige användas till upprättandet af ett sjukhus eller någon annan välgörenhetsinrättning på Barthelemy, 3) på ön qvarblifvande svenskar skulle ega rätt att med iakttagande af vissa bestämmelser behålla sin nationalitet.

Så var då Barthelemys öde afgjordt. Den 16 Mars 1878 svajade den svenska flaggan för sista gången öfver ön.

Samma dag öfverlemnades den till guvernören på Guadeloupe, som anländt. dit med en fransk eskader3), och den lilla kolonin återvände efter en nära hundraårig förening med Sverige i sitt ursprungliga moderlands sköte.

J) Pensionerna kapitaliaerades och utbetalades på en gång.

2) De ställdes under förvaltning af personer, som Barthelemys invånare bland sig utsågo.

3) Guvernören Ulrichs aista rapport är af 20/3 1878.Bilaga.

Sammandrag öfver inkomster och utgifter på Barthelémy för åren 1812—1844.

Behållning då kolonin öfverlemnade» till kongl, majestäts disposition................ 57848 sp. daler*).

Tillskott från Sverige. Inkomster af kolonin.

1812 sp. daler. sp. dalcr. 94878 1813 - 70876 1814 --- 129122 1815 --- 139627 1816 --- 55676 1817 --- 29627 1818 --- 38022 1819 --- 48204 1820 --- 39623 1821 --- 52189 1822 --- 37926 1823 --- 22377 1824 --- 19507 1825 --- 11907 1826 218 15006 1827 - 29674 1828 600 42992 1829 1765 39281 1830 6348 27886 1831 421 15069 1832 560 9794 1833 9787 7706 1834 5370 6229 1835 3056 6403 1836 1223 8182 1837 --- 9732 1838 1720 6613 1839 3091 8316 1840 660 8282 1841 580 8533 1842 3416 6450 1843 1861 6761 1844 938 6425 S:a sp. d :r 41514 S:a sp, . d:r 1058995 *) En spansk daler eller dollar, förr benämd piastre gourde eller piaster, vexlade i sitt värde mellan 3 kronor 75 öre och 4 kronor.Remisser till Sverige. Kolonins utgifter, i»p. d«l«*r sp. daler 1812 113231 .16011 1813 11866 20535 1814 123932 31784 181.r> 118:394 44151 1816 1711:3 40700 1817 1411 26006 1818 970:3 22808 1819 15585 28906 1820 6942 27435 1821 32:344 27229 1822 25058 26536 1823 1254 25414 1824 --- 19701 1825 14361 1826 --- 16170 1827 6596 17193 1828 29450 16138 1829 2086 17277 1830 20108 15700 1831 --- 17933 1832 --- 12421 1833 --- 16346 1834 --- 11444 1835 --- 9444 1836 --- 9205 1837 --- 9451 1838 --- 8441 1839 --- 11477 1840 --- 9140 1841 --- 8885 1842 --- 9515 1843 --- 9741 1844 S:a sp. d:r 554076 S:a sp. 8719 d:r 606177